

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΚΓ΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΤΕΛΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα:

Η Ευρωπαϊκή Ενιαία Αγορά ως μοχλός αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης

Επιβλέπων:

Δρ. Παρούτης Σπυρίδων

Σπουδάστρια:

Κοντού Ευτυχία

ΑΘΗΝΑ - 2015

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργασία δε θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς την υποστήριξη, την παροχή συμβουλών και τις καίριες παρατηρήσεις του Δρ. Σπυρίδωνα Παρούτη, Προϊστάμενο του τμήματος Ενιαίας Αγοράς και Οριζόντιων Πολιτικών ΕΕ της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνών Σχέσεων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, τον οποίο και ευχαριστώ θερμά.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα στελέχη του τμήματος για την παροχή πληροφοριών επί των οριζοντίων θεμάτων Ενιαίας Αγοράς.

Θα ήθελα ακόμα να ευχαριστήσω τα μέλη της επιτροπής αξιολόγησης αυτής της εργασίας για το χρόνο που διέθεσαν για τη μελέτη της και για τις παρατηρήσεις τους που πιστεύω ότι θα είναι χρήσιμες σε κάθε μελλοντική ανάλογη προσπάθεια.

Τέλος, με αφορμή την ολοκλήρωση των σπουδών μου στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης θα ήθελα να εκφράσω ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένειά μου και τον σύζυγό μου για τη στήριξή τους σε όλη την πορεία εισαγωγής και φοίτησής μου. Θα ήθελα να αφιερώσω την παρούσα εργασία στη μνήμη του πατέρα μου.

Περίληψη

Η εσωτερική αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) είναι μια ενιαία αγορά όπου εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων και προσώπων και στο εσωτερικό της οποίας οι ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να ζουν, να εργάζονται, να σπουδάζουν ή να ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα ελεύθερα. Από τη δημιουργία της το 1993, η ενιαία αγορά έχει καταστεί πιο ανοικτή στον ανταγωνισμό, έχει δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης και έχει ελαττώσει πολλούς φραγμούς στις εμπορικές συναλλαγές. Η Ενιαία Αγορά έχει αποφέρει τεράστια οφέλη και έχει δημιουργήσει νέες ευκαιρίες. Εν τούτοις, η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων και προσώπων δεν λειτουργεί πάντα ομαλά. Σε ορισμένους τομείς δεν υπάρχει μια πραγματικά ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή αγορά.

Έχοντας βιώσει τη χειρότερη οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση εδώ και γενιές, η ΕΕ ανέλαβε πολλές πρωτοβουλίες ώστε να θέσει τα θεμέλια μιας πιο υγιούς και βιώσιμης ανάπτυξης στο μέλλον. Η Ενιαία Αγορά υπήρξε και παραμένει ακρογωνιαίος λίθος της ολοκλήρωσης και της διατηρήσιμης ανάπτυξης της Ευρώπης.

Η Ψηφιακή Ενιαία Αγορά έχει καθοριστική σημασία για την απασχόληση, την ανάπτυξη και την καινοτομία. Η παγκοσμιοποιημένη οικονομία μετατρέπεται σε ψηφιακή. Οι τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) δεν είναι απλώς τομέας, αλλά και το θεμέλιο μιας σύγχρονης καινοτόμου οικονομίας. Η εξασφάλιση μιας καλής θέσης στην ψηφιακή οικονομία θα προσδιορίσει τη μελλοντική ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και την πορεία για μια νέα ανάπτυξη. Στόχος της ψηφιακής ενιαίας αγοράς είναι η άρση των ρυθμιστικών εμποδίων και τελικά η μετάβαση από 28 εθνικές αγορές σε μία.

Η ΕΕ μπορεί να βγει ισχυρότερη μέσα από τον καλύτερο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την καλύτερη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, καθώς επίσης και με τη θέσπιση κοινής εποπτείας και ενιαίου σύνολο κανόνων. Η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης σε αυτήν είναι σημαντικοί παράγοντες στην προσπάθεια να επανέλθει η ΕΕ σε τροχιά οικονομικής ανάκαμψης.

Λέξεις κλειδιά: Ευρωπαϊκή Ένωση, εσωτερική αγορά, Ενιαία Αγορά, ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων και προσώπων, οικονομική κρίση, βιώσιμη ανάπτυξη, ολοκλήρωση, Ψηφιακή Ενιαία Αγορά, οικονομική ανάκαμψη

Abstract

The internal market of the European Union (EU) is a single market in which the free movement of goods, services, capital and persons is assured, and in which citizens are free to live, work, study and do business. Since its creation in 1993, the single market has opened itself more to competition, created jobs, and reduced many trade barriers. The Single Market has brought tremendous benefits and created new opportunities. Nevertheless, free movement of goods, services, capital and people does not always happen smoothly. There is no truly integrated European Market in some fields. The full potential of the Single Market has been left unexploited.

Having come through the worst financial and economic crisis in generations, the EU has done a lot to create the foundations for more sound and sustainable growth in the future. The Single Market has been and remains the cornerstone of Europe's integration and sustainable growth. A robust Single Market is the key to the overall health of the European Union because it represents the very foundation of the integration project.

The Digital Single Market is essential for jobs, growth and innovation. The global economy is transforming into a digital one. Information and Communications Technology is not only a sector but the foundation of a modern innovative economy. Being well positioned in the digital economy will determine the EU's future competitiveness and pathway to renewed growth. The aim of the Digital Single Market is to tear down regulatory walls and finally move from 28 national markets to a single one.

The EU can emerge stronger through better coordination between economic policies and a better functioning of the single market, and by putting the financial sector under a single supervisor and one set of rules. Completing and restoring confidence in the single market is an important element in the effort to put the EU on the path towards economic recovery.

Keywords: European Union, Internal Market, Single Market, free movement of goods, services, capital and persons, economic crisis, sustainable growth, integration, Digital Single Market, economic recovery.

Πίνακας Συντμήσεων

Σύντμηση	Επεξήγηση
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
CMU	Capital Markets Union-Οικοδόμηση Ένωσης Κεφαλαιαγορών
CDO's	Collateralized Debt Obligation-Τιτλοποιημένα Δάνεια
CDS	Credit Default Swap-Τοξικά Παράγωγα
CIP	Competitiveness and Innovation Framework-Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία
CPC	Consumer Protection Cooperation-Δίκτυο Συνεργασίας για την Προστασία των Καταναλωτών
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ECC-Net	European Consumer Centre Network- Δίκτυο Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών
E.E.	Ευρωπαϊκή Ένωση
EK	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
EKT	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΜΣ	Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας
ΕΜΧΣ	Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης
ΕΟΚΕ	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
ΕΤΧΣ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΟΧ	Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος
EURES	Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Εργασία

ΗΠΑ	Ηνωμένες πολιτείες Αμερικής
IMI	Internal Market Information System - Ηλεκτρονικό Σύστημα Πληροφόρησης για την Ενιαία Αγορά
IMS	Internal Market Scoreboard - Πίνακας Αποτελεσμάτων για την Ενιαία Αγορά
ΚΚΕ	Κέντρα Ενιαίας Εξυπηρέτησης
MME	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΟΧΠ	Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής
REFIT	Regulatory Fitness and Performance Programme- Πρόγραμμα Βελτίωσης της Καταλληλότητας και της Αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου
ΣΕΒ	Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών
ΣΔΟΕ	Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος
SME	Small Medium Enterprises
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών
FED	Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ

Πίνακας περιεχομένων

Πίνακας Συντμήσεων	5
1. Εισαγωγή	8
2. Η Ενιαία Αγορά.....	10
2.1 Ιστορική αναδρομή.....	10
2.2 Οι τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς	14
2.3 Η διακυβέρνηση της Ενιαίας Αγοράς.....	21
2.4 Ο κύκλος και τα εργαλεία διακυβέρνησης της ενιαίας αγοράς.....	22
3. Η έλευση της χρηματοπιστωτικής κρίσης 2008-2009.....	27
3.1 Η διεθνής διάσταση	27
3.2 Η χρηματοπιστωτική κρίση της Ευρωζώνης και οι επιπτώσεις της.....	28
3.3 Η άμεση αντιμετώπιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην κρίση χρέους.....	34
3.4 Η ελληνική δημοσιονομική κρίση.....	37
4. Η οικονομική κρίση και η Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά.....	39
4.1 Ο ρόλος της Ενιαίας Αγοράς στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης	39
4.2 Εμβάθυνση της Ενιαίας Αγοράς.....	40
4.3 Άρση των κυριότερων εμποδίων για μια βαθύτερη ενιαία αγορά	42
4.4 Η Ενιαία Αγορά ως ένας ιδιαίτερος πυλώνας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου	47
5. Νέες προοπτικές και προκλήσεις για την οικονομική ανάπτυξη μέσω της Ενιαίας Αγοράς.....	50
5.1 Η νέα Ευρωπαϊκή στρατηγική για την Ενιαία Ψηφιακή Αγορά	50
5.2 Οι ψηφιακές υπηρεσίες ως καταλύτης ανάπτυξης. Η περίπτωση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης για την Ελλάδα.....	51
5.3 Η οικονομία του διαμοιρασμού(sharing economy).....	53
5.4 Ολοκλήρωση του οικοδομήματος της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης	55
6.Συμπεράσματα-Προτάσεις	56
Βιβλιογραφία-Πηγές.....	62
Πίνακες Εικόνων και γραφημάτων	67
Πίνακας Εικόνων.....	67
Πίνακας γραφημάτων	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	68
Παράρτημα 1: Ένα επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη για το 2015	68
Παράρτημα 2:Χρονοδιάγραμμα και επόμενα βήματα	69
Παράρτημα 3: Εξορθολογισμός και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου	70
Παράρτημα 4:Η στρατηγική για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά(2015)-16 Στοχευμένες Δράσεις.....	73

1. Εισαγωγή

Η Ενιαία Αγορά είναι ένας χώρος ευημερίας και ελευθερίας που παρέχει σε 500 εκατομμύρια Ευρωπαίους πρόσβαση σε αγαθά, υπηρεσίες, θέσεις εργασίας, επιχειρηματικές ευκαιρίες και στον πολιτιστικό πλούτο των 28 κρατών μελών. Στην παρούσα χρονική συγκυρία της οικονομικής κρίσης ο ρόλος που διαδραματίζει η Ενιαία Αγορά καθίσταται πρωταρχικός και με εξέχουσα σημασία καθώς μια ισχυρή, ολοκληρωμένη, έξυπνα ρυθμισμένη και φιλόδοξη Ενιαία Αγορά δύναται να δημιουργήσει ανάπτυξη, νέες θέσεις εργασίας και να προσφέρει ευκαιρίες για τους ευρωπαίους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Η Ενιαία Αγορά είναι η κινητήριος δύναμη για την ανάπτυξη αλλά εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται μια ολιστική και ολοκληρωμένη προσέγγιση των πολιτικών της ΕΕ αναφορικά με την εφαρμογή οριζοντίων θεμάτων Ενιαίας Αγοράς ως μέσο για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Παρουσιάζονται οι αναδυόμενες στρατηγικές και πρωτοβουλίες της ΕΕ στην παρούσα χρονική και οικονομική συγκυρία, εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο η περαιτέρω αξιοποίηση του δυναμικού της Ενιαίας Αγοράς δύναται να δημιουργήσει οικονομίες κλίμακας, ήτοι να αποτελέσει η Ενιαία Αγορά πραγματικό μοχλό αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης.

Σκοπός της εργασίας είναι να μελετηθεί η συμβολή της Ενιαίας Αγοράς στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και η δυνατότητα αξιοποίησης του δυναμικού της ως φορέα ενίσχυσης της συνολικής παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπροσθέτως, σκοπός είναι να διερευνηθεί ο βαθμός στον οποίο έχει επιτευχθεί μια ισχυρή, εμβαθυμένη και ολοκληρωμένη ενιαία αγορά που δημιουργεί ανάπτυξη, θέσεις εργασίας και παρέχει ευκαιρίες στους ευρωπαίους πολίτες, οι οποίες δεν υφίσταντο πριν από 20 χρόνια.

Επιμέρους στόχοι της εργασίας είναι η κατανόηση της αλλαγής του οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος που προκάλεσε η οικονομική κρίση και το νέο πλαίσιο λειτουργίας της Ενιαίας Αγοράς. Γίνεται μια προσπάθεια προσδιορισμού και επανεξέτασης των τομέων καίριας σημασίας με σκοπό τον εντοπισμό νέων δράσεων για την ανάπτυξη του πλήρους δυναμικού ανάπτυξης της Ενιαίας Αγοράς σε τομείς όπου το εν λόγω δυναμικό είναι το υψηλότερο. Τέλος, παρουσιάζονται οι νέες προκλήσεις και

προοπτικές σε έναν από τους πιο ελπιδοφόρους και απαιτητικούς τομείς στον οποίο μπορεί να σημειωθεί πρόοδος, την Ενιαία Ψηφιακή Αγορά.

Προκειμένου να επιτευχθούν οι ανωτέρω στόχοι, εκπονήθηκε δευτερογενής έρευνα της υπάρχουσας βιβλιογραφίας σχετικά με την Ενιαία Αγορά και την τρέχουσα οικονομική κρίση σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Η έρευνα βασίστηκε τόσο σε δευτερογενείς πηγές πληροφοριών (βιβλία, άρθρα, εκθέσεις), όσο και σε πρωτογενείς (νομοθετικά κείμενα). Τέλος, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με στελέχη που είναι αρμόδια για την εφαρμογή των οριζοντίων θεμάτων Ενιαίας Αγοράς.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από έξι μέρη. Στο πρώτο μέρος γίνεται μία ανασκόπηση της έννοιας της Ενιαίας Αγοράς, των τεσσάρων ελευθεριών αυτής και της ολοκλήρωσής της. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η έννοια της διακυβέρνησής της, με ιδιαίτερη έμφαση στον κύκλο και στα εργαλεία διακυβέρνησής της. Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζεται το ιστορικό της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008, με έμφαση στο οικονομικό, κοινωνικό και φορολογικό κληροδότημα αυτής προς επίρρωση του σκεπτικού για ενίσχυση της Ενιαίας Αγοράς. Η τέταρτη ενότητα αφιερώνεται στο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει η Ενιαία Αγορά στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, ούσα η ισχυρότερη κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης σε επίπεδο ΕΕ. Στην πέμπτη ενότητα παρουσιάζονται οι νέες προοπτικές και προκλήσεις που προκύπτουν από την Ενιαία Ψηφιακή Αγορά, η οποία έχει καθοριστική σημασία για την απασχόληση, την ανάπτυξη και την καινοτομία. Η τελευταία ενότητα αφορά τα σημαντικότερα συμπεράσματα και προτάσεις που καταλήγει η μελέτη.

2. Η Ενιαία Αγορά

2.1 Ιστορική αναδρομή

Η λειτουργία της Ενιαίας Αγοράς αποτελεί θεμέλιο λίθο της προσπάθειας ολοκλήρωσης της Ε.Ε. Η κοινή αγορά αποτελεί το τρίτο από τα επτά στάδια για την επίτευξη μίας πλήρως ολοκληρωμένης ένωσης (Barnard, 2013). Οι ρίζες της δημιουργίας της Ενιαίας Αγοράς απαντώνται στη Συνθήκη της Ρώμης το 1958 (ιδρυτική Συνθήκη της ΕΟΚ), και ιδιαίτερα στο άρθρο 2 όπου η δημιουργία μίας κοινής αγοράς ορίζεται ως βασικός στόχος της Κοινότητας με σκοπό την αύξηση της οικονομικής ευημερίας και τη συμβολή σε μια «ολοένα στενότερη ένωση των λαών της Ευρώπης». Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986 συμπεριέλαβε στη Συνθήκη ΕΟΚ τον στόχο της εσωτερικής αγοράς ορίζοντάς την ως «έναν χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων». Δεδομένου ότι έχει πλέον θεσπιστεί το νομικό πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, η συζήτηση επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα και τον αντίκτυπο των κανονιστικών ρυθμίσεων της ΕΕ. Απαιτείται μια προσέγγιση με επίκεντρο την πλήρη μεταφορά, εφαρμογή και εκτέλεση των κανόνων της εσωτερικής αγοράς, προς την κατεύθυνση ενός είδους «διαχείρισης» της εσωτερικής αγοράς και «εταιρικής σχέσης» μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των εθνικών αρχών.

Η κοινή αγορά, ο κύριος στόχος της Συνθήκης της Ρώμης, επιτεύχθηκε μέσω της τελωνειακής ένωσης του 1968, της κατάργησης των ποσοτώσεων, της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών και των εργαζομένων και μιας ορισμένης φορολογικής εναρμόνισης με τη γενική θέσπιση του ΦΠΑ το 1970. Ωστόσο, η ελευθερία εμπορίας αγαθών και υπηρεσιών και η ελευθερία εγκατάστασης εξακολουθούσαν να παραμένουν περιορισμένες λόγω συνεχιζόμενων πρακτικών κατά του ανταγωνισμού τις οποίες επέβαλαν οι δημόσιες αρχές.

Η έλλειψη προόδου ως προς την επίτευξη της κοινής αγοράς οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στην επιλογή υπερβολικά λεπτομερούς μεθόδου νομοθετικής εναρμόνισης και στον κανόνα που απαιτούσε ομοφωνία για τη λήψη αποφάσεων στο Συμβούλιο. Σύμφωνα με την έκθεση Cecchini («Το κόστος της μη Ευρώπης»), η οποία υποβλήθηκε τον Μάρτιο του 1988, αυτό είχε εξαιρετικά υψηλό κόστος για την οικονομία, το οποίο

ανερχόταν στο 4,25% με 6,5% του ΑΕγχΠ. Στα μέσα της δεκαετίας του '80, η πολιτική συζήτηση σχετικά με το ζήτημα αυτό οδήγησε την ΕΟΚ να εξετάσει μια πιο ενδελεχή προσέγγιση του στόχου της άρσης των εμπορικών φραγμών: την εσωτερική αγορά.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1987, ορίζοντας την 31η Δεκεμβρίου 1992 ως ακριβή προθεσμία για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Ισχυροποίησε επίσης τον μηχανισμό λήψης αποφάσεων για την εσωτερική αγορά, καθιερώνοντας την ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία για το κοινό δασμολόγιο, την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και τη σύγκλιση των εθνικών νομοθεσιών (Παπαγιάννης, 2011). Μέχρι την ημερομηνία της προθεσμίας, πάνω από το 90% των νομοθετικών πράξεων που απαριθμούνταν στη Λευκή Βίβλο του 1985 είχαν εγκριθεί, κυρίως με τον κανόνα της ειδικής πλειοψηφίας.

Η εσωτερική αγορά συνέβαλε σημαντικά στην ευημερία και την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής οικονομίας. Οδήγησε σε αύξηση του ενδοενοσιακού εμπορίου κατά περίπου 15% ετησίως σε περίοδο δέκα ετών, αύξηση της παραγωγικότητας και μείωση του κόστους μέσω της κατάργησης των τελωνειακών διατυπώσεων, της εναρμόνισης ή της αμοιβαίας αναγνώρισης τεχνικών κανόνων και της πτώσης των τιμών λόγω του ανταγωνισμού, περαιτέρω ανάπτυξη 1,8% την τελευταία δεκαετία, δημιουργία περίπου 2,5 εκατομμυρίων επιπλέον θέσεων εργασίας, με παράλληλη μείωση των διαφορών ανάμεσα στα επίπεδα εισοδήματος των κρατών μελών.

Μια νέα στρατηγική για την εσωτερική αγορά, από το 2003 μέχρι το 2010, επικεντρώθηκε στην ανάγκη να διευκολυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, να ολοκληρωθούν οι αγορές υπηρεσιών, να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις των φορολογικών φραγμών και να απλουστευθεί το κανονιστικό περιβάλλον. Σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στο άνοιγμα των τομέων των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών, της ηλεκτρικής ενέργειας, του φυσικού αερίου και των ταχυδρομικών υπηρεσιών. Το ποσοστό μεταφοράς (το οποίο υπολογίζεται με βάση το «έλλειμμα μεταφοράς», που είναι το ποσοστό οδηγίων που δεν μεταφέρθηκαν σε όλα τα κράτη μέλη) μειώθηκε στο 0,9% το 2010, αλλά αυξήθηκε στο 1,2% τον Σεπτέμβριο του 2011 (ο ενδιάμεσος στόχος ήταν 1%). Στον πίνακα αποτελεσμάτων της εσωτερικής αγοράς για το 2012, ο οποίος συντάχθηκε από την Επιτροπή, παρατηρείται ότι, παρόλο που το μέσο ποσοστό της νομοθεσίας σχετικά με την ενιαία αγορά που δεν έχει μεταφερθεί ακόμη σε εθνικό επίπεδο παρέμεινε κάτω από τον συμφωνημένο στόχο του 1%, ορισμένα κράτη μέλη δεν θα μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τον μεγάλο αριθμό καθυστερήσεων «χωρίς δραστικά μέτρα».

Στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Καλύτερη διακυβέρνηση για την ενιαία αγορά»(2012), η Επιτροπή ζήτησε επίσης την επιτάχυνση των διαδικασιών επί παραβάσει και την εξασφάλιση της συμμόρφωσης με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου μέσω διαδικασιών επιβολής χρηματικής ποινής. Η Επιτροπή πρότεινε οριζόντια μέτρα, όπως η έμφαση σε σαφείς και εύκολα υλοποιήσιμες νέες ρυθμίσεις, η καλύτερη χρήση των υφιστάμενων εργαλείων πληροφορικής προκειμένου να διευκολυνθεί η άσκηση των δικαιωμάτων σχετικά με την ενιαία αγορά, και η δημιουργία εθνικών κέντρων για την εποπτεία της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς. Η παρακολούθηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των ετήσιων εκθέσεων σχετικά με την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Δεδομένου ότι παραμένουν αναξιοποίητες οι πλήρεις δυνατότητες της εσωτερικής αγοράς και ότι η Ευρώπη έχει μετασηματιστεί χάρη στην επανένωση, τη διεύρυνση και τη στενότερη ολοκλήρωση μετά την καθιέρωση της ενιαίας αγοράς, το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή κατέβαλαν προσφάτως νέες προσπάθειες για την επανεκκίνηση της εσωτερικής αγοράς, επιχειρώντας να δώσουν νέα ώθηση στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά και να τοποθετήσουν το κοινό, τους καταναλωτές και τις ΜΜΕ στο επίκεντρο της πολιτικής για την ενιαία αγορά.

Τον Μάιο του 2010, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση με τίτλο «Μια νέα στρατηγική για την ενιαία αγορά — στην υπηρεσία της οικονομίας και της κοινωνίας της Ευρώπης», η οποία καλύπτει όλες τις σχετικές πολιτικές (πολιτική ανταγωνισμού, πολιτική για τους καταναλωτές, ψηφιακή πολιτική, φορολογική πολιτική και άλλες πολιτικές). Ορίζονται, επίσης, διάφορες πρωτοβουλίες με στόχο τη στήριξη της ενιαίας αγοράς μέσω της άρσης των φραγμών που εξακολουθούν να υπάρχουν. Η εν λόγω έκθεση προετοίμασε το έδαφος για την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προς μια Πράξη για την Ενιαία Αγορά», στην οποία η Επιτροπή παρουσίασε σειρά μέτρων που αποσκοπούν στην τόνωση της ευρωπαϊκής οικονομίας και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, υιοθετώντας έτσι πιο φιλόδοξη πολιτική για την ενιαία αγορά. Σε συνέχεια της ανακοίνωσης της 11ης Ιανουαρίου 2012 με τίτλο «Ένα συνεκτικό πλαίσιο για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης στην ενιαία ψηφιακή αγορά ηλεκτρονικού εμπορίου και διαδικτυακών υπηρεσιών», η Επιτροπή δημοσίευσε τον Ιούνιο του 2012 ανακοίνωση με τίτλο «Καλύτερη διακυβέρνηση για την ενιαία αγορά». Πρότεινε να δοθεί έμφαση κατά την περίοδο 2012-2013 στους τομείς με το μεγαλύτερο δυναμικό ανάπτυξης, δηλαδή στις επιχειρήσεις δικτύων κοινής ωφελείας (π.χ. ενέργεια και τηλεπικοινωνίες) και στους

κύριους τομείς υπηρεσιών (εμπόριο, υπηρεσίες σε επιχειρήσεις, υπηρεσίες χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης και μεταφορές).

Τον Οκτώβριο του 2012, η Επιτροπή υπέβαλε δεύτερη δέσμη προτάσεων — Δεύτερη Πράξη για την Ενιαία Αγορά — για την περαιτέρω ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς και την αξιοποίηση του ανεκμετάλλετου δυναμικού της ως κινητήριας δύναμης για την ανάπτυξη. Η Δεύτερη Πράξη για την Ενιαία Αγορά ορίζει 12 βασικές δράσεις προς άμεση υιοθέτηση από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Οι δράσεις αυτές εστιάζουν σε τέσσερις κύριες κινητήριες δυνάμεις για την ανάπτυξη, την απασχόληση και την εμπιστοσύνη: ολοκληρωμένα δίκτυα, διασυνοριακή κινητικότητα των πολιτών και των επιχειρήσεων, η ψηφιακή οικονομία, και δράσεις που ενισχύουν τη συνοχή και τα οφέλη για τους καταναλωτές. Η Δεύτερη Πράξη για την Ενιαία Αγορά ακολουθεί τα βήματα της αρχικής δέσμης μέτρων που είχε παρουσιάσει η Επιτροπή — της Πρώτης Πράξης για την Ενιαία Αγορά — και περιλαμβάνει τις παρακάτω δράσεις που αποσκοπούν σε μια πληρέστερη και καλύτερα ολοκληρωμένη ενιαία αγορά:

- κινητικότητα των επιχειρήσεων (π.χ. θέσπιση διατάξεων για την κινητοποίηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων, εκσυγχρονισμός των διαδικασιών περί αφερεγγυότητας, και συμβολή στη δημιουργία περιβάλλοντος που προσφέρει δεύτερες ευκαιρίες σε επιχειρηματίες που αποτυγχάνουν)
- η ψηφιακή οικονομία (ως ένα βήμα προς την ολοκλήρωση της ενιαίας ψηφιακής αγοράς έως το 2015, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο θα πρέπει να προωθηθεί στην ΕΕ με το να καταστούν οι υπηρεσίες πληρωμών πιο εύχρηστες, αξιόπιστες και ανταγωνιστικές· επίσης, υπογραμμίζει ότι είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν οι κύριες αιτίες για την έλλειψη επενδύσεων σε ευρυζωνικές συνδέσεις υψηλής ταχύτητας και να καταστεί η ηλεκτρονική τιμολόγηση κοινός τρόπος τιμολόγησης στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων)
- εμπιστοσύνη των καταναλωτών (π.χ. θέσπιση μέτρων για εξασφάλιση εκτεταμένης πρόσβασης σε τραπεζικούς λογαριασμούς, καθώς και εξασφάλιση διαφανών και συγκρίσιμων τραπεζικών προμηθειών και εξόδων, και ευκολότερη αλλαγή τραπεζικών λογαριασμών)

Η Επιτροπή επρόκειτο να υποβάλει όλες τις βασικές νομοθετικές προτάσεις που συνδέονται με τη Δεύτερη Πράξη για την Ενιαία Αγορά έως την άνοιξη του 2013,

καθώς και όλες τις μη νομοθετικές προτάσεις μέχρι το τέλος του 2013. Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κλήθηκαν να εγκρίνουν νομοθετικές προτάσεις κατά προτεραιότητα.

2.2 Οι τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς

Η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η πρώτη από τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς, διασφαλίζεται μέσω της εξάλειψης των τελωνειακών δασμών και των ποσοτικών περιορισμών και μέσω της απαγόρευσης των μέτρων που έχουν ισοδύναμο αποτέλεσμα με τους τελωνειακούς δασμούς ή τους ποσοτικούς περιορισμούς (Μούσης,2013). Οι αρχές της αμοιβαίας αναγνώρισης, της εξάλειψης των φυσικών και των τεχνικών εμποδίων και της προώθησης της τυποποίησης, προστέθηκαν προκειμένου να στηρίζουν την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.

Η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων καταγωγής κρατών μελών, καθώς και των προϊόντων προελεύσεως τρίτων χωρών που ευρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός των κρατών μελών, είναι μία από τις θεμελιώδεις αρχές της Συνθήκης (άρθρο 28 ΣΛΕΕ). Αρχικά, η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων αντιμετωπιζόταν στο πλαίσιο μιας τελωνειακής ένωσης μεταξύ των κρατών μελών, που περιελάμβανε την κατάργηση των τελωνειακών δασμών, των ποσοτικών περιορισμών στις συναλλαγές και των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος και τη θέσπιση κοινού εξωτερικού δασμολογίου στην Κοινότητα. Στη συνέχεια, δόθηκε έμφαση στην εξάλειψη όλων των εμποδίων που εξακολουθούσαν να υπάρχουν στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, έτσι ώστε να υλοποιηθεί η εσωτερική αγορά — ένας χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα, στον οποίο τα εμπορεύματα μπορούσαν να κυκλοφορούν με την ίδια ελευθερία όπως και σε μια εθνική αγορά.

Η κατάργηση των τελωνειακών δασμών και των ποσοτικών περιορισμών (ποσοστώσεων) μεταξύ των κρατών μελών, επιτεύχθηκε ήδη από την 1η Ιουλίου 1968, δηλαδή ενάμισι έτος νωρίτερα. Αντίθετα, οι συμπληρωματικοί στόχοι — η απαγόρευση της επιβολής μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος και η εναρμόνιση των σχετικών εθνικών νομοθεσιών — δεν επιτεύχθηκαν εντός της προθεσμίας αυτής. Οι στόχοι αυτοί τέθηκαν στο επίκεντρο της διαρκούς προσπάθειας υλοποίησης της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

Από τα τέλη της δεκαετίας του '70, έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες για την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών. Η έγκριση νομοθεσίας εναρμόνισης επέτρεψε την άρση των εμποδίων που δημιουργούν εθνικές διατάξεις καθιστώντας αυτές ανεφάρμοστες και τη θέσπιση κοινών κανόνων που αποσκοπούν στη διασφάλιση τόσο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και των προϊόντων όσο και του σεβασμού άλλων στόχων της Συνθήκης ΕΚ όπως η προστασία του περιβάλλοντος και των καταναλωτών, ο ανταγωνισμός κ.λπ.

Η εναρμόνιση διευκολύνθηκε περαιτέρω με την καθιέρωση του κανόνα της ειδικής πλειοψηφίας, που απαιτείται για τις περισσότερες οδηγίες που σχετίζονται με την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς (άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ) και με την έγκριση μιας νέας προσέγγισης, η οποία αποσκοπεί στην αποφυγή επαχθούς και λεπτομερούς εναρμόνισης, όπως προτάθηκε στη Λευκή Βίβλο της Επιτροπής του Ιουνίου 1985. Η νέα προσέγγιση που βασίστηκε στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1985 (που επιβεβαιώθηκε με το ψήφισμα του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 και την απόφαση 93/465/ΕΟΚ του Συμβουλίου) έχει ως κατευθυντήρια αρχή την αμοιβαία αναγνώριση των εθνικών κανόνων. Η εναρμόνιση πρέπει να περιορίζεται στις ουσιαστικές απαιτήσεις, και δικαιολογείται μόνον όταν οι εθνικοί κανόνες δεν μπορούν να θεωρηθούν ισοδύναμοι και δημιουργούν περιορισμούς. Οι οδηγίες που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο της νέας αυτής προσέγγισης έχουν τον εξής διττό στόχο: αφενός την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων μέσω της τεχνικής εναρμόνισης ολόκληρων τομέων, και αφετέρου τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των στόχων δημοσίου συμφέροντος που αναφέρονται στο άρθρο 114 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ (π.χ. παιχνίδια, δομικά υλικά, μηχανήματα, συσκευές αερίου, τηλεπικοινωνιακός τερματικός εξοπλισμός).

Η δημιουργία της ενιαίας αγοράς προϋπέθετε την άρση όλων των εναπομενόντων εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων. Η Λευκή Βίβλος της Επιτροπής του Ιουνίου 1985 κατέγραψε τα φυσικά και τεχνικά εμπόδια που έπρεπε να εξαλειφθούν, καθώς και τα μέτρα που έπρεπε να λάβει η Κοινότητα για την εξάλειψή τους. Τα περισσότερα από τα μέτρα αυτά έχουν πλέον εγκριθεί. Ωστόσο, η ενιαία αγορά εξακολουθεί να απαιτεί ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της τεχνολογικής προόδου — του βασικού παράγοντα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ στις παγκόσμιες αγορές.

Εν συνεχεία, μία από τις τέσσερις ελευθερίες των πολιτών της ΕΕ είναι η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων.¹ Περιλαμβάνει τα δικαιώματα μετακίνησης και διαμονής των εργαζομένων, τα δικαιώματα εισόδου και διαμονής των μελών της οικογένειας, το δικαίωμα εργασίας σε άλλο κράτος μέλος και το δικαίωμά τους σε ίση μεταχείριση με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους. Σε ορισμένες χώρες ισχύουν περιορισμοί για τους πολίτες κρατών μελών τα οποία έχουν προσχωρήσει πρόσφατα στην ΕΕ. Οι κανόνες σχετικά με την πρόσβαση σε κοινωνικές παροχές διαμορφώνονται επί του παρόντος κατά κύριο λόγο από τη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ.

Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων είναι μία από τις ιδρυτικές αρχές της ΕΕ. Ορίζεται στο άρθρο 45 της ΣΛΕΕ και συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα των εργαζομένων. Συνεπάγεται την κατάργηση κάθε διάκρισης λόγω ιθαγένειας μεταξύ εργαζομένων των κρατών μελών όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τις λοιπές συνθήκες εργασίας και απασχόλησης(Παπαγιάννης,2011).

Στα τέλη του 2012, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2,8% των πολιτών της ΕΕ (14,1 εκατομμύρια άτομα) διέμεναν σε κράτος μέλος διαφορετικό από αυτό του οποίου είναι πολίτες. Σύμφωνα με δημοσκόπηση του Ευρωβαρομέτρου το 2010, το 10% των ερωτηθέντων στην ΕΕ δήλωσαν ότι είχαν διαμείνει και εργαστεί σε άλλη χώρα κάποια στιγμή κατά το παρελθόν, ενώ το 17% των ερωτηθέντων σκόπευαν να ασκήσουν το δικαίωμά τους στην ελεύθερη κυκλοφορία στο μέλλον.

Αναφορικά με το ισχύον καθεστώς για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, κάθε πολίτης κράτους μέλους έχει το δικαίωμα να αναζητεί εργασία στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία που ισχύει για τους ημεδαπούς εργαζόμενους. Δικαιούται να λάβει την ίδια βοήθεια από το εθνικό γραφείο εύρεσης εργασίας όπως και οι πολίτες του κράτους μέλους υποδοχής χωρίς καμία διάκριση λόγω ιθαγένειας και δικαιούται επίσης να παραμείνει στη χώρα υποδοχής για χρονικό διάστημα που επαρκεί για την αναζήτηση εργασίας, την εκδήλωση ενδιαφέροντος για μια θέση απασχόλησης και την πρόσληψή του. Το δικαίωμα αυτό ισχύει εξίσου για όλους τους εργαζόμενους από άλλα κράτη μέλη, είτε πρόκειται για μόνιμους, εποχικούς ή μεθοριακούς εργαζόμενους ή παρόχους υπηρεσιών. Οι εργαζόμενοι δεν πρέπει να υφίστανται διακρίσεις, για παράδειγμα όσον αφορά τις γλωσσικές απαιτήσεις, οι οποίες δεν πρέπει να υπερβαίνουν το επίπεδο που είναι εύλογο και απαραίτητο για τη συγκεκριμένη θέση εργασίας.

Ως βασική αρχή, κάθε πολίτης της ΕΕ πρέπει να μπορεί να ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά του σε οποιοδήποτε κράτος μέλος. Ωστόσο, η πρακτική εφαρμογή αυτής της αρχής συχνά παρεμποδίζεται από εθνικές απαιτήσεις σχετικά με την πρόσβαση σε συγκεκριμένα επαγγέλματα στη χώρα υποδοχής. Έχουν εισαχθεί μεταρρυθμίσεις στο σύστημα αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων προκειμένου να ενισχυθεί η ευελιξία των αγορών εργασίας και να ενθαρρυνθεί η περισσότερο αυτόματη αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων. Η οδηγία 2005/36/ΕΚ (όπως εκσυγχρονίστηκε με την οδηγία 2013/55/ΕΕ) σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων ενοποιεί και επικαιροποιεί 15 υφιστάμενες οδηγίες, καλύπτει σχεδόν όλους τους κανόνες σχετικά με την αναγνώριση, και προβλέπει καινοτόμα χαρακτηριστικά όπως η ευρωπαϊκή επαγγελματική ταυτότητα και η αμοιβαία αναγνώριση νομοθετικά ρυθμιζόμενων επαγγελμάτων.

Το EURES (Ευρωπαϊκές Υπηρεσίες Απασχόλησης) είναι ένα δίκτυο συνεργασίας στο οποίο συμμετέχουν η Επιτροπή, οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης των κρατών μελών του ΕΟΧ καθώς και άλλοι οργανισμοί εταίροι και η Ελβετία. Από το 2014, το EURES βελτιώνει τα μέσα αυτοεξυπηρέτησης στην ψηφιακή του πλατφόρμα, ώστε να καταστεί μια πραγματικά πανευρωπαϊκή πύλη κινητικότητας και να αναπτύξει στοχευμένα προγράμματα κινητικότητας για συγκεκριμένες ελλείψεις στην αγορά εργασίας.

Η ΕΕ έχει καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κινητικότητα των εργαζομένων. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

- μια ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθένειας και μια οδηγία σχετικά με τη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη
- ο συντονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης χάρη στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και τον κανονισμό εφαρμογής (ΕΚ) αριθ. 987/2009
- η έκδοση, τον Απρίλιο του 2014, της οδηγίας 2014/50/ΕΕ σχετικά με τις ελάχιστες προϋποθέσεις για την προαγωγή της κινητικότητας των εργαζομένων μεταξύ των κρατών μελών με τη βελτίωση της απόκτησης και της διατήρησης δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης
- η ανακοίνωση της Επιτροπής, του 2010, με τίτλο «Επιβεβαίωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων: δικαιώματα και σημαντικές εξελίξεις» και η ανακοίνωση του 2013 με τίτλο «Ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της ΕΕ και

των οικογενειών τους: Πέντε δράσεις καίριας σημασίας», στις οποίες δόθηκε συνέχεια με τη δημοσίευση δύο οδηγιών, τον Ιανουάριο και τον Σεπτέμβριο του 2014 αντίστοιχα, σχετικά με την εφαρμογή του «ελέγχου της συνήθους διαμονής» και σχετικά με την αντιμετώπιση των εικονικών γάμων·

- η έκδοση, τον Απρίλιο του 2014, της οδηγίας 2014/54/ΕΕ περί μέτρων που διευκολύνουν την άσκηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, η οποία συγκεκριμένα προβλέπει νέα μέσα έννομης προστασίας για τους εργαζόμενους που αντιμετωπίζουν διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένης της συνδιαλλαγής και της διαμεσολάβησης, καθώς και τη δημιουργία φορέων υπεράσπισης σε κάθε κράτος μέλος, οι οποίοι θα παρέχουν ανεξάρτητη νομική ή άλλη βοήθεια στους εργαζόμενους της ΕΕ και θα ενεργούν ως σημείο επαφής έναντι αντίστοιχων σημείων επαφής σε άλλα κράτη μέλη, με σκοπό τη συνεργασία και την ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών.

Όπως ορίζεται από τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης {Άρθρα 26 (εσωτερική αγορά), 49 έως 55 (εγκατάσταση) και 56 έως 62 (υπηρεσίες) της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)} και κατοχυρώνεται περαιτέρω από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, η ελευθερία εγκατάστασης και η ελευθερία παροχής υπηρεσιών διασφαλίζουν τη κινητικότητα των επιχειρήσεων και των επαγγελματιών εντός της ΕΕ. Ως προς την περαιτέρω υλοποίηση αυτών των δυο ελευθεριών, οι προσδοκίες από την Οδηγία περί Υπηρεσιών (Οδηγία 2006/123/ΕΚ της 12ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά) είναι μεγάλες, δεδομένου ότι αυτή είναι κρίσιμης σημασίας για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.

Οι αυτοαπασχολούμενοι και οι επαγγελματίες ή τα νομικά πρόσωπα, υπό την έννοια του άρθρου 54 ΣΛΕΕ, που δραστηριοποιούνται νόμιμα σε ένα κράτος μέλος, μπορούν: (i) να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα με σταθερό και συνεχή τρόπο σε άλλο κράτος μέλος (ελευθερία εγκατάστασης: άρθρο 49 ΣΛΕΕ) ή (ii) να προσφέρουν και να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε άλλα κράτη μέλη σε προσωρινή βάση, παραμένοντας εγκατεστημένοι στη χώρα προέλευσης (ελευθερία παροχής υπηρεσιών: άρθρο 56 ΣΛΕΕ). Αυτό προϋποθέτει την κατάργηση κάθε διάκρισης λόγω ιθαγένειας αλλά και, εάν επιθυμούμε να αξιοποιηθούν πλήρως οι ελευθερίες αυτές, τη λήψη μέτρων για τη

διευκόλυνση της άσκησής τους, ιδίως μέσω της εναρμόνισης των εθνικών κανόνων πρόσβασης ή της αμοιβαίας αναγνώρισης.

Το δικαίωμα εγκατάστασης περιλαμβάνει το δικαίωμα ανάληψης και άσκησης δραστηριοτήτων υπό την ιδιότητα του αυτοαπασχολούμενου, καθώς και σύστασης και διαχείρισης επιχειρήσεων, για μόνιμη δραστηριότητα σταθερού και συνεχούς χαρακτήρα, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει η νομοθεσία του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο για την εγκατάσταση για τους δικούς του υπηκόους.

Η ελευθερία παροχής υπηρεσιών αφορά όλες αυτές τις υπηρεσίες που συνήθως παρέχονται έναντι αμοιβής, εφόσον δεν διέπονται από τις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων. Το πρόσωπο που παρέχει μια «υπηρεσία» μπορεί, για το σκοπό αυτόν, να ασκήσει προσωρινά τη δραστηριότητά του στο κράτος όπου παρέχεται η υπηρεσία, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές που επιβάλλει το εν λόγω κράτος στους δικούς του υπηκόους.

Η ΣΛΕΕ εξαιρεί από την ελευθερία εγκαταστάσεως και παροχής υπηρεσιών δραστηριότητες οι οποίες συνδέονται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας (άρθρο 51 ΣΛΕΕ). Η εξαίρεση αυτή περιορίζεται από μια συσταλτική ερμηνεία: οι εξαιρέσεις μπορούν να καλύπτουν μόνον τις συγκεκριμένες δραστηριότητες και λειτουργίες που συνεπάγονται την άσκηση της δημόσιας εξουσίας· και ένα επάγγελμα μπορεί να αποκλειστεί στο σύνολό του μόνον εάν κάθε δραστηριότητά του είναι αφιερωμένη στην άσκηση δημόσιας εξουσίας ή εάν το τμήμα που είναι αφιερωμένο στην άσκηση της δημόσιας εξουσίας δεν μπορεί να διαχωριστεί από τις υπόλοιπες δραστηριότητες. Οι εξαιρέσεις παρέχουν στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αποκλείσουν την παραγωγή ή την εμπορία πολεμικού υλικού (άρθρο 346, παράγραφος 1, στοιχείο (β) της ΣΛΕΕ) και να διατηρήσουν κανόνες που αφορούν ειδικά τους αλλοδαπούς υπηκόους για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας (άρθρο 52, παράγραφος 1).

Η Οδηγία για τις Υπηρεσίες (Οδηγία 2006/123/EK της 12ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά), που ενισχύει την ελευθερία παροχής υπηρεσιών εντός της ΕΕ, εγκρίθηκε το 2006, με διορία έναρξης εφαρμογής την 28η Δεκεμβρίου 2009. Η οδηγία είναι ζωτικής σημασίας για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, καθώς διαθέτει τεράστιες δυνατότητες για να αποφέρει οφέλη στους καταναλωτές και τις ΜΜΕ. Ο στόχος είναι η δημιουργία μιας ανοικτής ενιαίας αγοράς υπηρεσιών στο εσωτερικό της ΕΕ με ταυτόχρονη διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στους καταναλωτές στην Ένωση. Η πλήρης εφαρμογή της Οδηγίας για τις Υπηρεσίες δύναται να αυξήσει τις συναλλαγές εμπορικών

υπηρεσιών κατά 45% και τις άμεσες ξένες επενδύσεις κατά 25%, επιφέροντας έτσι αύξηση από 0,5% έως 1,5% στο ΑΕΠ (ανακοίνωση της Επιτροπής «Ευρώπη 2020»). Η οδηγία συμβάλλει στη διοικητική και ρυθμιστική απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό. Τούτο πραγματοποιείται όχι μόνο μέσω της αναλυτικής εξέτασης (screening) της υπάρχουσας νομοθεσίας και της έγκρισης και τροποποίησης σχετικών νομοθετημάτων, αλλά και μέσω μακροπρόθεσμων ενεργειών (δημιουργία Μονοαπευθυντικών Θυρίδων και εξασφάλιση διοικητικής συνεργασίας). Η εφαρμογή της οδηγίας καθυστέρησε σημαντικά σε ορισμένα κράτη μέλη σε σχέση με την αρχική διορία. Η επιτυχής εφαρμογή της απαιτεί συνεχή πολιτική δέσμευση και ευρεία υποστήριξη σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Αναφορικά με την τέταρτη ελευθερία, η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων, κατοχυρώθηκε στη Συνθήκη της Ρώμης πριν από περισσότερα από πενήντα χρόνια. Αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις ελευθερίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο της ενιαίας αγοράς. Ωστόσο, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, οι κεφαλαιαγορές σήμερα παραμένουν κατακερματισμένες και κατά κανόνα οργανωμένες σε εθνική βάση. Μετά από μια περίοδο εμβάθυνσης, ο βαθμός οικονομικής ολοκλήρωσης των χρηματοπιστωτικών αγορών σε ολόκληρη την ΕΕ μειώθηκε αφότου ξέσπασε η οικονομική κρίση, καθώς οι τράπεζες και οι επενδυτές υποχωρούν στις εθνικές τους αγορές.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τον Φεβρουάριο του 2015 την Πράσινη Βίβλο, με τίτλο «Οικοδόμηση Ένωσης Κεφαλαιαγορών» (Capital Markets Union/CMU), ένα σχέδιο-ορόσημο για να «ξεκλειδωθούν» δυνατότητες χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και να τονωθεί η ανάπτυξη στα 28 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με τη δημιουργία μιας πραγματικά ενιαίας αγοράς κεφαλαίων. Η Ένωση Κεφαλαιαγορών αποσκοπεί στην κατάργηση των φραγμών που εμποδίζουν τις διασυνοριακές επενδύσεις στην ΕΕ και δεν επιτρέπουν την πρόσβαση των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση. Το σημερινό περιβάλλον είναι δυσμενές για τις επιχειρήσεις που εξακολουθούν να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις τράπεζες και σχετικά λιγότερο από τις κεφαλαιαγορές. Σε άλλα μέρη του κόσμου συμβαίνει το αντίθετο. Παράδειγμα των δυνατοτήτων που θα μπορούσε να προσφέρει μια πλήρως λειτουργική ενιαία αγορά κεφαλαίων είναι ότι, εάν οι αγορές επιχειρηματικών κεφαλαίων της ΕΕ ήταν σε τέτοιο βαθμό ανεπτυγμένες όσο στις ΗΠΑ, το διάστημα 2008-2013 περισσότερα από 90 δισεκατομμύρια ευρώ θα ήταν διαθέσιμα για τις επιχειρήσεις.

Η Πράσινη Βίβλος ορίζει τις βασικές αρχές που πρέπει να έχει μια Ένωση Κεφαλαιαγορών, ήτοι να μεγιστοποιεί τα οφέλη των κεφαλαιαγορών για την οικονομία, την ανάπτυξη και την απασχόληση, να δημιουργεί μια ενιαία αγορά κεφαλαίων και για τα 28 κράτη μέλη, καταργώντας τα εμπόδια στις διασυνοριακές επενδύσεις στην ΕΕ και αναπτύσσοντας ισχυρότερες συνδέσεις με τις παγκόσμιες κεφαλαιαγορές, να στηρίζεται σε στέρεες βάσεις χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, με ένα ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι οποίοι θα εφαρμόζονται αποτελεσματικά και με συνέπεια, να εξασφαλίζει αποτελεσματικό βαθμό προστασίας των επενδυτών και πρέπει να συμβάλλει στην προσέλκυση επενδύσεων από όλον τον κόσμο και να ενισχύει την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ.

Η οικοδόμηση μιας Ένωσης Κεφαλαιαγορών θα εξασφαλίσει μεγαλύτερη διαφοροποίηση της χρηματοδότησης της οικονομίας και θα μειώσει το κόστος άντλησης κεφαλαίων, ιδίως για τις ΜΜΕ. Οι περισσότερο ολοκληρωμένες κεφαλαιαγορές, ιδίως για ίδια κεφάλαια, θα ενισχύσουν την ικανότητα απορρόφησης κλυδωνισμών της ευρωπαϊκής οικονομίας και θα καταστήσουν δυνατή την αύξηση των επενδύσεων χωρίς να αυξηθούν τα επίπεδα χρέους. Μια Ένωση Κεφαλαιαγορών αναμένεται να βελτιώσει τη ροή κεφαλαίων – μέσω αποτελεσματικών υποδομών της αγοράς και διαμεσολαβητών – από τους επενδυτές προς ευρωπαϊκά επενδυτικά έργα, βελτιώνοντας την κατανομή των κινδύνων και των κεφαλαίων σε ολόκληρη την ΕΕ και, τελικά, καθιστώντας την Ευρώπη περισσότερο ανθεκτική σε μελλοντικές κρίσεις.

2.3 Η διακυβέρνηση της Ενιαίας Αγοράς

Τα τελευταία χρόνια η διακυβέρνηση της Ενιαίας Αγοράς απολαμβάνει ολοένα και μεγαλύτερης προσοχής από τα όργανα της Ε.Ε.Ο καθηγητής Μ. Monti στην έκθεσή του το 2010 για μία νέα στρατηγική για την ενιαία αγορά αφιέρωσε ένα κεφάλαιο στα θέματα διακυβέρνησής της. Η Επιτροπή το 2011 δημοσίευσε το «Annual Governance check – up», το 2012 δημοσίευσε ένα κείμενο πολιτικής με τίτλο «Καλύτερη διακυβέρνηση για την Ενιαία Αγορά», ενώ το 2013 δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά ο Ηλεκτρονικός Πίνακας Αποτελεσμάτων για την Ενιαία Αγορά, όπου ενοποιούνται οι εκθέσεις για όλα τα εργαλεία διακυβέρνησής της. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε

το 2013 ο κύκλος διακυβέρνησης της Ενιαίας Αγοράς να αποτελέσει πυλώνα του ευρωπαϊκού εξαμήνου (Stihler & Þórðarson, 2014).

Η διακυβέρνηση της Ενιαίας Αγοράς περιλαμβάνει το σύνολο των κανόνων, μηχανισμών και πρακτικών που εφαρμόζονται για το σχεδιασμό, την υλοποίηση, την εφαρμογή και την αξιολόγηση του θεσμικού πλαισίου της. Με άλλα λόγια σημαίνει τον τρόπο με τον οποίο ρυθμίζεται και λειτουργεί η Ενιαία Αγορά. Στα πρώτα στάδια ύπαρξης της Ενιαίας Αγοράς η προσέγγιση της διακυβέρνησής της ήταν περισσότερο νομική, δίνοντας έμφαση μόνο στον τρόπο λήψης αποφάσεων για νέους κανόνες ρύθμισής της. Πλέον έχει γίνει πιο ευρεία περιλαμβάνοντας και μηχανισμούς για τη διασφάλιση της εφαρμογής των κανόνων με τρόπο που να επιτυγχάνεται το επιθυμητό αποτέλεσμα (DG Internal Market & Services, 2012).

Τα παραπάνω ομαδοποιούνται στον ονομαζόμενο κύκλο διακυβέρνησης της Ενιαίας Αγοράς, ο οποίος περιλαμβάνει επτά στάδια από την υιοθέτηση νέων κανόνων μέχρι την εφαρμογή και αξιολόγησή τους. Για κάθε στάδιο του κύκλου έχουν αναπτυχθεί συγκεκριμένα εργαλεία, τα εργαλεία διακυβέρνησης της Ενιαίας Αγοράς. Βασικά χαρακτηριστικά αυτών είναι ότι αξιοποιούν τις ΤΠΕ, ότι στηρίζονται στην ανάπτυξη δικτύων και ότι αντιμετωπίζουν τον ιδιωτικό τομέα ως σημαντικό δρόντα στη διακυβέρνηση της Ενιαίας Αγοράς.

2.4 Ο κύκλος και τα εργαλεία διακυβέρνησης της ενιαίας αγοράς

Τα στάδια του κύκλου διακυβέρνησης της Ενιαίας Αγοράς, είναι η υιοθέτηση νέων κανόνων (adopt), η παρακολούθηση της μεταφοράς τους στο εθνικό δίκαιο (transpose), η πληροφόρηση όλων των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με τα δικαιώματά τους που απορρέουν από τους κανόνες της Ενιαίας Αγοράς (inform), η διευκόλυνση των ενδιαφερόμενων μερών ως προς την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της (enable), η διασύνδεση των αρμόδιων εθνικών αρχών (connect), η επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με παραβίαση δικαιωμάτων που απορρέουν από την νομοθεσία της Ε.Ε. (solve) και η αξιολόγηση όλων των δράσεων των παραπάνω σταδίων (evaluate), με στόχο τον εντοπισμό πιθανών σημείων παρέμβασης, οδηγώντας σε υιοθέτηση νέων μέτρων και επανεκκίνηση του κύκλου.

Πιο αναλυτικά, στο στάδιο της υιοθέτησης ανήκουν η επίτευξη συμφωνίας και η υπογραφή και υιοθέτηση νέων νομοθετικών κανόνων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης που ρυθμίζουν θέματα που σχετίζονται με τη λειτουργία της Ενιαίας Αγοράς. Οι

κανόνες αυτοί αφορούν συνήθως τις τέσσερις βασικές ελευθερίες, καθώς και όλες τις υποστηρικτικές πολιτικές που έχουν άμεση επίδραση στην Ενιαία Αγορά. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία υιοθετείται με τρία νομικά μέσα, τους κανονισμούς, τις οδηγίες και τις αποφάσεις.

Οι οδηγίες απαιτούν τη μεταφορά τους στο εθνικό δίκαιο των κρατών-μελών ώστε να έχουν νομική ισχύ, συνεπώς όταν δε γίνεται ορθή, πλήρης και έγκαιρη μεταφορά από όλα τα κράτη-μέλη δημιουργείται ρήγμα στην Ενιαία Αγορά καθώς ο τομέας που ρυθμίζεται από τη συγκεκριμένη οδηγία δε ρυθμίζεται ομοιόμορφα. Ως αποτέλεσμα αυτού, δημιουργούνται συνθήκες άνιση αντιμετώπισης των επιχειρήσεων και των πολιτών στο εσωτερικό της Ενιαίας Αγοράς. Από τα παραπάνω αναδεικνύεται η σημασία της παρακολούθησης της πορείας της μεταφοράς των Οδηγιών στο εθνικό δίκαιο, η οποία αφορά τη μέτρηση του αριθμού των οδηγιών που δεν έχουν ακόμα μεταφερθεί, καθώς και τα αποτελέσματα της διαδικασίας επίσπευσης της μεταφοράς μετά τη λήξη των αντίστοιχων προθεσμιών. Καθώς η Ενιαία Αγορά αποτελεί σημαντικό μοχλό για την ενίσχυση της ανάπτυξης, η Επιτροπή έχει καθορίσει επίσης συγκεκριμένους τομείς προτεραιότητας με τη μεγαλύτερη αναπτυξιακή δυνατότητα για τους οποίους καθορίζονται αυστηρότερα μέτρα παρακολούθησης της μεταφοράς του δικαίου.

Η υιοθέτηση και μεταφορά των νέων κανόνων για την Ενιαία Αγορά δημιουργεί ή μεταβάλλει τα δικαιώματα των πολιτών και των επιχειρήσεων. Προκειμένου να μπορούν να αξιοποιήσουν τα δικαιώματά τους πρέπει να διασφαλιστεί η επαρκής πληροφόρησή τους με δράσεις που αφορούν την παροχή πληροφοριών και συμβουλών. Τα εργαλεία διακυβέρνησης της Ενιαίας Αγοράς που σχετίζονται με αυτό το στάδιο είναι η διαδικτυακή πύλη «Η Ευρώπη σου», η υπηρεσία «Η Ευρώπη σου – Συμβουλές», το δίκτυο Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτή (European Consumer Centre Network - ECC-Net), το οποίο όμως παρέχει και τη δυνατότητα επίλυσης διαφορών οπότε σχετίζεται και με το στάδιο της επίλυσης, το δίκτυο Enterprise Europe Network και το Ευρωπαϊκό δίκτυο για την εργασία (EURES).

Η ενημέρωση των πολιτών και των επιχειρήσεων για τα δικαιώματα και τις δυνατότητες που τους προσφέρει η Ενιαία Αγορά δεν έχει ιδιαίτερη σημασία αν δεν μπορούν να τα αξιοποιήσουν στην καθημερινότητά τους. Για αυτό το λόγο πρέπει να διευκολύνονται στην άσκηση των δικαιωμάτων τους μέσω απλουστευμένων και ταχέων διοικητικών διαδικασιών. Προς την κατεύθυνση αυτή έχουν αναπτυχθεί τα Κέντρα Ενιαίας Εξυπηρέτησης (ΚΕΕ), που είναι πύλες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο

διαδίκτυο που επιτρέπουν τη διεκπεραίωση των διοικητικών διαδικασιών μέσω διαδικτύου σε κάθε κράτος-μέλος, χωρίς να χρειάζεται η επικοινωνία με τις διαφορετικές εθνικές αρχές ξεχωριστά.

Το επόμενο στάδιο του κύκλου διακυβέρνησης αφορά τη διασύνδεση των αρμόδιων εθνικών διοικητικών αρχών ώστε να ενισχυθεί η μεταξύ τους συνεργασία και να μπορούν να διαχειρίζονται αιτήματα των πολιτών που αφορούν την άσκηση των δικαιωμάτων τους στα πλαίσια της λειτουργίας της Ενιαίας Αγοράς. Για αυτό το σκοπό έχει αναπτυχθεί το Ηλεκτρονικό Σύστημα Πληροφόρησης για την Ενιαία Αγορά (Internal Market Information (IMI) system). Βασική καινοτομία του συστήματος αυτού είναι η συμβολή του στην αντιμετώπιση του προβλήματος της διοικητικής επικοινωνίας της Ε.Ε λόγω της ύπαρξης μεγάλου αριθμού επίσημων γλωσσών. Το IMI είναι ένα πολυγλωσσικό εργαλείο, όπου ο κάθε χρήστης μπορεί να εισάγει το αίτημά του στη γλώσσα του, αλλά αυτό είναι ορατό από το χρήστη στον οποίο αποστέλλεται στη γλώσσα του τελευταίου. Το δίκτυο Συνεργασίας για την Προστασία των Καταναλωτών (Consumer Protection Cooperation (CPC) Network) αναπτύχθηκε με σκοπό να ενισχυθεί η διοικητική συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία για την προστασία του καταναλωτή. Διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρχών και τη συνεργασία τους για τη δημιουργία αναχωμάτων στις επιχειρήσεις που έχουν διασυνοριακή δραστηριότητα από το να βλέπουν τα συμφέροντα των καταναλωτών και για την παρακολούθηση των αγορών. Το εργαλείο αυτό ανήκει και στο στάδιο της επίλυσης στις περιπτώσεις που παρατηρείται παραβίαση της ενωσιακής νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών.

Τα προηγούμενα στάδια του κύκλου προσπαθούν να διασφαλίσουν την ανάπτυξη και άσκηση δικαιωμάτων των πολιτών στα πλαίσια της λειτουργίας της Ενιαίας Αγοράς. Πρέπει όμως να υπάρχουν μηχανισμοί για την επίλυση (solve) των προβλημάτων που ανακύπτουν όταν υφίσταται παραβίαση αυτών των δικαιωμάτων. Οι μηχανισμοί αυτοί πρέπει να είναι ευέλικτοι, με τη χρήση ανεπίσημων διαδικασιών, αλλά και να μπορούν να επιβάλουν κυρώσεις όταν αποτυγχάνουν οι ανεπίσημες διαδικασίες. Στο στάδιο αυτό γίνεται χρήση τριών εργαλείων διακυβέρνησης. Το δίκτυο SOLVIT βοηθάει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις ενός κράτους-μέλους να επιλύσουν τις διαφορές τους με τις αρχές ενός άλλου κράτους-μέλους όταν οι τελευταίες δεν αναγνωρίζουν τα δικαιώματά τους όσον αφορά την Ενιαία Αγορά. Η πρωτοβουλία EU-Pilot είναι ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικής επικοινωνίας των αρχών των κρατών-μελών με τις υπηρεσίες της

Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προκαταρκτική εξέταση θεμάτων εφαρμογής της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέλος, η διαδικασία επί παραβάσει έχει ως στόχο τη διασφάλιση της σωστής εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου από όλα τα κράτη μέλη μέσω της λήψης κατασταλτικών μέτρων δράσης σε περίπτωση παραβίασης αυτής και μέχρι την πλήρη συμμόρφωση των κρατών-μελών. Μόνο η διαδικασία επί παραβάσει επιφέρει κυρώσεις για το κράτος-μέλος. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι τα άλλα δύο εργαλεία δεν είναι αποτελεσματικά, καθώς τα κράτη-μέλη γνωρίζουν ότι η αποτυχία επίλυσης των διαφορών μέσω αυτών θα καταλήξει στην εκκίνηση της διαδικασίας παραβάσεων, η οποία επιφέρει κυρώσεις με υψηλά χρηματικά πρόστιμα.

Το τελευταίο στάδιο του κύκλου αφορά την αξιολόγηση της κατάστασης μέσω της ανατροφοδότησης που παρέχεται από όλα τα προηγούμενα στάδια. Η αξιολόγηση αυτή παρέχει στοιχεία για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων που προσδιορίζει τα νέα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Αν και κανένα από τα εργαλεία δεν είναι σχεδιασμένο για αυτό το στάδιο, τα αποτελέσματα των εκθέσεων των εργαλείων και τα ερωτηματολόγια που συμπληρώνονται υποχρεωτικά σε αρκετά εργαλεία μετά τη χρήση τους για την αξιολόγηση της εμπειρίας χρήσης αποτελούν σημαντικές εισροές για το στάδιο της αξιολόγησης.

Η παρακάτω εικόνα δείχνει σχηματικά τα στάδια του κύκλου διακυβέρνησης της Ενιαίας Αγοράς.

Εικόνα 1: Ο κύκλος διακυβέρνησης της Ενιαίας Αγοράς, Πηγή: http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/governance_cycle/index_en.htm

3. Η έλευση της χρηματοπιστωτικής κρίσης 2008-2009

3.1 Η διεθνής διάσταση

Η χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία εκδηλώθηκε αρχικά στις ΗΠΑ τον Αύγουστο του 2007 και επιδεινώθηκε ραγδαία το φθινόπωρο του 2008 με την κατάρρευση της επενδυτικής τράπεζας Lehman Brothers, μετεξελίχθηκε σε παγκόσμια οικονομική κρίση, στο περιβάλλον των στενά διασυνδεδεμένων οικονομιών, προκαλώντας τη μεγαλύτερη οικονομική ύφεση από τη δεκαετία του 1930 και σοβαρή δημοσιονομική επιδείνωση στις περισσότερες χώρες. Οι επιπτώσεις ήταν δυσμενείς για όλες τις οικονομίες του πλανήτη.

Το 2009 η παγκόσμια οικονομία κατέγραψε αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης, για πρώτη φορά στη μεταπολεμική περίοδο, καθώς οι περισσότερες προηγμένες οικονομίες εισήλθαν σε βαθιά ύφεση και ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ στις αναδύομενες οικονομίες σημείωσε σημαντική επιβράδυνση. Όλες οι χώρες της ζώνης του ευρώ κατέγραψαν αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής του ΑΕΠ, ενώ τη μεγαλύτερη ύφεση παρουσίασαν οι περισσότερο ανοικτές οικονομίες, οι οποίες επλήγησαν ιδιαίτερα από τη ραγδαία πτώση του παγκόσμιου εμπορίου (κατά 10,7%) το έτος εκείνο. Φυσικά, οι περισσότερο ανοικτές οικονομίες ήταν και οι πρώτες που ευνοήθηκαν από την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας και του διεθνούς εμπορίου, η οποία ξεκίνησε το 2010.

Αντίθετα, χώρες με σοβαρές εξωτερικές και εσωτερικές μακροοικονομικές ανισορροπίες και διαρθρωτικές αδυναμίες δεν διέθεταν την απαιτούμενη αντοχή και ευελιξία για να αντιμετωπίσουν αυτοδύναμα τις επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης και να επωφεληθούν από την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας και του διεθνούς εμπορίου, που ακολούθησε μετά τη μεγάλη ύφεση του 2009.

Έτσι, ενώ χώρες με υγιή βασικά οικονομικά δεδομένα κατόρθωσαν σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα να βρεθούν εκ νέου σε τροχιά ανάπτυξης, χώρες με μεγάλες μακροοικονομικές ανισορροπίες και διαρθρωτικές αδυναμίες αντιμετώπισαν σημαντικές δυσκολίες και σε ορισμένες περιπτώσεις χρειάστηκαν εξωτερική οικονομική βοήθεια. Μεγάλες ήταν οι διαφορές και στον τομέα της απασχόλησης, καθώς οικονομίες με υγιή βασικά δεδομένα και ικανοποιητικό βαθμό ευελιξίας

κατόρθωσαν να διατηρήσουν χαμηλά ποσοστά ανεργίας, ενώ σε οικονομίες με σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες η ανεργία αυξήθηκε ραγδαία.

Σημαντική υπήρξε η επιδείνωση των δημοσιονομικών μεγεθών λόγω της κρίσης, εξαιτίας τόσο των μέτρων τα οποία λήφθηκαν από τις κυβερνήσεις για την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας και τη στήριξη του χρηματοπιστωτικού τομέα, ο οποίος επλήγη ιδιαίτερα από τη κρίση, όσο και της λειτουργίας των αυτόματων δημοσιονομικών σταθεροποιητών. Στις προηγμένες οικονομίες, το δημοσιονομικό έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε από 3,5% το 2008 σε 8,8% το 2009, υποχωρώντας σε 5,9% το 2012 (στις ΗΠΑ από 6,5% το 2008 αυξήθηκε σε 12,9% το 2009, αλλά μετά μειώθηκε σε 8,3% το 2012, ενώ στη ζώνη του ευρώ από 2,1% το 2008 αυξήθηκε σε 6,4% το 2009 και μετά μειώθηκε σε 3,7% το 2012). Ανάλογη υπήρξε και η πορεία του δημόσιου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ, στις μεν ΗΠΑ από 73,3% το 2008 σε 86,3% το 2009 και 102,7% το 2012, στη δε ζώνη του ευρώ από 70,3% το 2008 σε 80,1% το 2009 και 93,0% το 2012. (Τράπεζα της Ελλάδος 2008-2013).

3.2 Η χρηματοπιστωτική κρίση της Ευρωζώνης και οι επιπτώσεις της

Η κρίση της Wall Street του 2008 έμελε να είναι μια «δοκιμή πρόσκρουσης» (*crash test*) που θα έβαζε σε νέο δρόμο την πορεία της Ευρώπης. Αρκετοί παράγοντες, όπως η παγκοσμιοποίηση, το άνοιγμα των οικονομιών και η ενοποίηση των αγορών, δημιούργησαν τις ιδανικές συνθήκες ώστε να ρέουν τα κεφάλαια μεταξύ των χωρών αλλά ταυτόχρονα και γόνιμο έδαφος για αλυσιδωτές αντιδράσεις από τη φούσκα του τραπεζικού συστήματος των ΗΠΑ. Τεράστιες ήταν οι επιπτώσεις που προκλήθηκαν στις χώρες του ευρώ, αφού ήρθαν αντιμέτωπες με μια νέου τύπου κρίση και βρέθηκαν στο επίκεντρο του παγκόσμιου ενδιαφέροντος. Όμως όλες οι ευρωπαϊκές χώρες δεν επλήγησαν στον ίδιο βαθμό από την κρίση, αφού αν και υπήρξαν αναπτυσσόμενες χώρες που δεν άργησαν να επανέλθουν στα γνωστά μονοπάτια της ανάπτυξης, οι περισσότερες χώρες του Βορρά εξακολουθούν να προσπαθούν για τη διατήρηση της ήπιας ανάκαμψης. Από την άλλη μεριά, υπήρξαν χώρες που βρέθηκαν αντιμέτωπες με σοβαρά διαρθρωτικά και δημοσιονομικά προβλήματα, όπως η Ελλάδα που έζησε τον κίνδυνο της χρεοκοπίας, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία που προσπάθησαν αρκετά να την αποφύγουν, ενώ αβέβαιο ήταν και το μέλλον της Ισπανίας, της Ιταλίας και του Βελγίου, με τις δύο τελευταίες χώρες να έχουν υψηλό δημόσιο χρέος.

Πιο συγκεκριμένα, η κρίση μεταφέρθηκε στην Ευρώπη, κυρίως, μέσω του βρετανικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η τράπεζα Lloyd's TSB εξαγόρασε την χρεοκοπημένη τράπεζα HBOS ξεκινώντας έτσι μια αλληλουχία εξαγορών. Στις 14 Σεπτεμβρίου του 2007, η Κεντρική Τράπεζα της Αγγλίας (Bank of England) υποχρεώθηκε να δανειοδοτήσει την ιδιωτική τράπεζα Northern Rock, έναν από τους πιο κεντρικούς άξονες στο χώρο των στεγαστικών δανείων, σηματοδοτώντας έτσι την έναρξη της κρίσης στην Αγγλία, η οποία θα επηρέαζε και την Ευρωζώνη. Αυτή η κατάσταση προκάλεσε τον πανικό των καταθετών που έσπευσαν έντρομοι να αποσύρουν τα χρήματά τους. Μέσα σε διάστημα λίγων μόνο ωρών, εκταμιεύτηκε από την συγκεκριμένη τράπεζα το ποσό του ενός δισεκατομμυρίου στερλινών. Η Northern Rock δεν κατάφερε να ξεπεράσει τα προβλήματά της και κρατικοποιήθηκε στις 17 Φεβρουαρίου του 2008. Πολλά από τα τιτλοποιημένα δάνεια (CDO's) που εξέδωσαν οι αμερικανικές τράπεζες αγοράστηκαν από πολλές Ευρωπαϊκές τράπεζες, της Αγγλίας, της Γαλλίας και ορισμένες Ελβετικές, και τα οποία βασίζονταν πάνω στα στεγαστικά δάνεια πιθανών επισφαλών δανειοληπτών. Οι αμερικανικές τράπεζες δημιούργησαν και ορισμένα «τοξικά» παράγωγα (CDS) τα οποία στην ουσία αφορούσαν στοιχήματα περί κατάρρευσης των CDO's και τα οποία είχαν περάσει στην κατοχή μεγάλων Ευρωπαϊκών τραπεζών, με πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα την Γερμανική IKB και την Royal Bank of Scotland προκαλώντας ζημιές πολλών εκατομμυρίων ευρώ.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) θεώρησε ότι ήταν σωστό να ακολουθήσει τα βήματα της Αμερικανικής Κεντρικής Τράπεζας (FED) και επέλεξε να προσφέρει δημόσιο χρήμα για να σώσει τις τράπεζες. Αποφάσισε όμως να μην τυπώσει νέο χρήμα αλλά να δανειστεί από επενδυτές που ήταν διατεθειμένοι να επενδύσουν τα κεφάλαιά τους. Ανάμεσα σε αυτούς ήταν Κινέζοι, Ιάπωνες, Άραβες και Γερμανοί ιδιώτες πιστωτές αλλά και ασφαλιστικά ταμεία που προτίμησαν να δανείσουν τα κράτη και όχι τις τράπεζες. Αυτό είχε ως συνέπεια, τα χρέη των τραπεζών να μετατραπούν σε δημόσιο χρέος και να επιβαρυνθούν οι φορολογούμενοι πολίτες. Μπορεί, μιν, η ΕΚΤ και η Ευρωπαϊκή Ένωση να απέτρεψαν την κατάρρευση ολόκληρου του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος αλλά θα δημιουργούσαν προβλήματα στις οικονομίες των αδύναμων χωρών της Ευρωζώνης.

Γενικότερα, οι περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης χαρακτηρίζονται από σχετικά υψηλό χρέος, γεγονός το οποίο τις οδήγησε στην εφαρμογή νέων δημοσιονομικών πολιτικών και κατάργηση των παλιών κερδοσκοπικών συμπεριφορών του παρελθόντος αλλά και άλλων δομικών αδυναμιών που διέκριναν το σύστημα. Η κρίση αυτή στάθηκε

απλά η αφορμή στο να φανούν οι αδυναμίες της Ευρωζώνης, οι οποίες προκαλούσαν πολλά ερωτήματα για τη βιωσιμότητά της αφού από το 1980, η προσπάθεια οικονομικής και πολιτικής συγκρότησης της Ευρωζώνης γεννούσε συνεχώς νέα διογκούμενα εμπόδια, κάνοντάς την ακόμα πιο ευάλωτη σε οποιαδήποτε μεγάλη κρίση ξεσπούσε, όπως αυτή του 2008.

Σε όλο και περισσότερες χώρες αναπτύχθηκε ένας φαύλος κύκλος. Η χρηματοπιστωτική αστάθεια παρεμπόδιζε την οικονομική ανάπτυξη, η οποία με τη σειρά της μείωσε τα φορολογικά έσοδα και οδήγησε σε αύξηση του δημόσιου χρέους. Το ύψος του χρέους αύξησε στη συνέχεια το κόστος κρατικού δανεισμού συμβάλλοντας σε χρηματοπιστωτική αστάθεια. Η κατάσταση αυτή δημιούργησε αρκετά ερωτήματα για το αν το θεσμικό πλαίσιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και του ευρώ ήταν το κατάλληλο για την αντιμετώπιση κρίσεων.

Η κρίση αποκάλυψε διάφορες ανεπάρκειες του συστήματος οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, ήτοι:

- **Υπερβολικά μεγάλη έμφαση στα ελλείμματα:** η παρακολούθηση των δημόσιων οικονομικών των χωρών είχε εστιαστεί στα ετήσια δημοσιονομικά ελλείμματα χωρίς την απαιτούμενη έμφαση στο επίπεδο του δημόσιου χρέους. Παρ' όλα αυτά, ορισμένες χώρες που τηρούσαν τους κανόνες της ΕΕ διατηρώντας τα ετήσια ελλείμματα σε χαμηλά επίπεδα, ή επιτυγχάνοντας ακόμη και πλεονάσματα, αντιμετώπισαν οικονομικές δυσκολίες κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, εξαιτίας των υψηλών επιπέδων χρέους. Απαιτούνταν, συνεπώς, αυστηρότερη παρακολούθηση αυτού του δείκτη.
- **Έλλειψη εποπτείας της ανταγωνιστικότητας και των μακροοικονομικών ανισορροπιών:** η εποπτεία των οικονομικών της ΕΕ δεν έδωσε την απαιτούμενη προσοχή σε αντίθετες προς τη διατηρησιμότητα εξελίξεις στο πεδίο της ανταγωνιστικότητας και της πιστωτικής ανάπτυξης, με αποτέλεσμα τη συσσώρευση χρέους του ιδιωτικού τομέα, την αποδυνάμωση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και τη διόγκωση των αγορών στέγης.
- **Ανεπαρκής επιβολή:** δεν υπήρξε η απαιτούμενη επιβολή εφαρμογής σε ορισμένες χώρες της ευρωζώνης οι οποίες δεν τηρούσαν τους κανόνες. Απαιτούνταν αυστηρότερος και πιο αξιόπιστος μηχανισμός κυρώσεων.
- **Καθυστερημένη λήψη αποφάσεων:** σε πάρα πολλές περιπτώσεις, οι θεσμικές αδυναμίες είχαν ως επακόλουθο την αναβολή της λήψης σκληρών αποφάσεων

για τις ανησυχητικές μακροοικονομικές εξελίξεις. Αυτό σήμαινε επίσης ότι δεν ελήφθη επαρκώς υπόψη η οικονομική κατάσταση από την πλευρά της ευρωζώνης ως συνόλου.

- **Επείγουσα χρηματοδότηση:** όταν εκδηλώθηκε η κρίση, δεν υπήρχε μηχανισμός για τη χορήγηση χρηματοοικονομικής στήριξης σε χώρες της ευρωζώνης οι οποίες βρέθηκαν ξαφνικά αντιμέτωπες με χρηματοπιστωτικές δυσκολίες. Η χρηματοδοτική στήριξη ήταν αναγκαία όχι μόνο για την αντιμετώπιση των ειδικών προβλημάτων της κάθε χώρας, αλλά και για να δημιουργηθεί ένα προστατευτικό τείχος για την αποτροπή της εξάπλωσης των προβλημάτων και σε άλλες χώρες που διέτρεχαν κίνδυνο.

Κατά συνέπεια, η Ελλάδα και στη συνέχεια η Ιρλανδία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Κύπρος δεν ήταν σε θέση να δανειστούν στις χρηματοπιστωτικές αγορές με λογικά επιτόκια. Η ΕΕ αναγκάστηκε να παρέμβει και έτσι δημιουργήθηκε ένας μηχανισμός επίλυσης κρίσεων και χρηματοπιστωτικής προστασίας, δηλαδή δημιουργία μεγάλων εφεδρικών ποσών που θα χρησιμοποιούνται σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης από χώρες της Ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα.

Υπό το πρίσμα της χειρότερης οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης εδώ και γενιές, η ΕΕ ανέλαβε πολλές πρωτοβουλίες ώστε να θέσει τα θεμέλια μιας πιο υγιούς και βιώσιμης ανάπτυξης στο μέλλον. Όμως, παρά τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν τόσο σε εθνικό όσο και ενωσιακό επίπεδο, η ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας είναι ασθενέστερη από ό,τι αναμενόταν πριν από ένα χρόνο. Ο δυναμισμός άρχισε να επιβραδύνεται την άνοιξη του 2014.

Σύμφωνα με την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2015, η οικονομική κρίση πυροδότησε μια διαρκή κοινωνική κρίση και η βραδεία ανάκαμψη αναχαιτίζει τις προσπάθειες για τη μείωση των υψηλών επιπέδων της ανεργίας. Ενώ το παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον εξηγεί σε κάποιο βαθμό την παρούσα επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας, η ταχύτερη ανάπτυξη στην ΕΕ αναχαιτίζεται και από ειδικούς εσωτερικούς παράγοντες σε κάθε χώρα. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των επιμέρους κρατών μελών. Η ανάπτυξη εξακολουθεί να αναχαιτίζεται από τον κατακερματισμό των χρηματοπιστωτικών αγορών λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της κρίσης του δημόσιου χρέους, την ανάγκη μείωσης του χρέους των επιχειρήσεων, των νοικοκυριών και του δημόσιου τομέα, την ατελή προσαρμογή των μακροοικονομικών ανισορροπιών και την παραπαίουσα εμπιστοσύνη,

λόγω της αβεβαιότητας για τις οικονομικές προοπτικές και τις δεσμεύσεις για θεσμικές μεταρρυθμίσεις. Η μικρή βελτίωση της παραγωγικότητας, τα χαμηλά επίπεδα επενδύσεων και η υψηλή διαρθρωτική ανεργία περιορίζουν τις αναπτυξιακές προοπτικές της Ευρώπης.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) οι οποίες αποτελούν έναν από τους βασικότερους πυλώνες τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής όσο και Εθνικής Οικονομίας. Όπως αποδεικνύεται από τα στατιστικά στοιχεία, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ΜΜΕ 2013 (SME Review, 2013) οι ΜΜΕ εξακολουθούν να φέρουν το κύριο βάρος της κρίσης περισσότερο από τις μεγάλες επιχειρήσεις. Παρατηρώντας την κατάσταση σε βάθος, και σύμφωνα με την δύσκολη συγκυρία της οικονομικής κρίσης, ενώ την περίοδο 2008-2011 οι ΜΜΕ αντιστάθηκαν στην κρίση καλύτερα από τις μεγάλες επιχειρήσεις, το 2012 οι ΜΜΕ υπέστησαν απώλεια θέσεων εργασίας της τάξης των 610.000, ή μείωση 0,7 % σε σύγκριση με το 2011. Επιπλέον, η συμβολή των ΜΜΕ στο ΑΕΠ μειώθηκε κατά 1,3 %, από € 3,44 τρις το 2011 σε € 3.39 δις το 2012. Μια περαιτέρω συνέπεια της κρίσης ήταν ότι η κατανομή των απωλειών στην απασχόληση και στη δημιουργία της προστιθέμενης αξίας ήταν πολύ άνισα κατανεμημένη μεταξύ των κρατών μελών. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι απώλειες των θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ συγκεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό στα πιο ευάλωτα κράτη μέλη που εξακολουθούν να επηρεάζονται από την κρίση του δημοσίου χρέους. Οι Ευρωπαϊκές ΜΜΕ ήταν σημαντικά πιο ανθεκτικές σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις στην κρίση του 2008, ιδιαίτερα σε όρους απασχόλησης. Ωστόσο, μετά την κρίση ήταν εξίσου δύσκολο για τις ΜΜΕ να ανακάμψουν.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις σημείωσαν πτώση της προστιθέμενης αξίας ύψους €8,6 δις. το 2012, οι μεσαίες επιχειρήσεις σημείωσαν την υψηλότερη απώλεια προστιθέμενης αξίας, ύψους €17δις, ακολουθούμενες από τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (€14 δις) και τις μικρού μεγέθους επιχειρήσεις (€13,2 δις). Η διαφορά μεταξύ της απόδοσης προστιθέμενης αξίας των ΜΜΕ και των μεγάλων επιχειρήσεων κατά την περίοδο 2008-2012 αντικατοπτρίζει την αδυναμία της εγχώριας ζήτησης, η οποία αποτελεί τη βασική κινητήρια δύναμη της αγοράς για τις ΜΜΕ, ενώ οι μεγάλες επιχειρήσεις επωφελήθηκαν από τις καλύτερες εξαγωγικές επιδόσεις. Το 2012 χαρακτηρίστηκε από τη μείωση της απασχόλησης και της προστιθέμενης αξίας από τις μεταποιητικές ΜΜΕ. Η κακή απόδοση των ΜΜΕ του μεταποιητικού τομέα εξηγείται από την απότομη μείωση των επενδύσεων σε σχηματισμό κεφαλαίου και στην καινοτομία, που

προκαλούνται από τις δύσκολες χρηματοοικονομικές συνθήκες και την αδυναμία της εγχώριας ζήτησης.

Σε εθνικό επίπεδο, καθίσταται σαφές ότι οι ελληνικές ΜΜΕ έχουν πληγεί σοβαρά από την παρατεταμένη ύφεση, σε βαθμό δυσανάλογα μεγαλύτερο σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις. Στον κατασκευαστικό κλάδο, τόσο οι ΜΜΕ όσο και οι μεγάλες επιχειρήσεις υπέστησαν σημαντική κάμψη την περίοδο 2008-2012. Αυτή η αρνητική ανάπτυξη επιβεβαιώνεται από τη σταθερή πτώση του αριθμού των αδειών οικοδόμησης που χορηγούνται: -11,1% (2010), -28,5% (2011) και -36,7% (2012). Οι ΜΜΕ επλήγησαν και από την κρίση στον μεταποιητικό κλάδο. Συνολικά, κατά την περίοδο 2008-2012, ο αριθμός των εργαζομένων συρρικνώθηκε κατά περίπου 20%, και η προστιθέμενη αξία μειώθηκε κατά περίπου 10%. Ο κλάδος του εμπορίου κατέγραψε μεγάλες απώλειες εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, οι οποίες επιβεβαιώνονται και από το κλείσιμο περίπου 130.000 εμπορικών ΜΜΕ από το 2008. Ειδικότερα, η απασχόληση στο εμπόριο την περίοδο 2008-2014 υποχώρησε κατά 23,8% αλλά επιδείνωση καταγράφηκε επίσης σε όλα τα βασικά οικονομικά μεγέθη.

Οι βελτιώσεις στην απόδοση των ΜΜΕ υποστηρίζονται από διάφορα μέτρα πολιτικής από την ΕΕ και τα κράτη μέλη, από το 2008, με κυρίαρχη την πρωτοβουλία «Small Business Act» για την Ευρώπη, η οποία εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2008. Η πρωτοβουλία αυτή, αντικατοπτρίζει την πολιτική βούληση της Επιτροπής να αναγνωρίσει τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζουν οι ΜΜΕ στην οικονομία της ΕΕ και για πρώτη φορά θεσπίζει ένα συνολικό πλαίσιο πολιτικής για τις ΜΜΕ για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Στόχος της είναι να βελτιωθεί η συνολική προσέγγιση της επιχειρηματικότητας, να παγιωθεί οριστικά η αρχή «Προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις» κατά τη χάραξη πολιτικής, από τις νομοθετικές ρυθμίσεις ως τις δημόσιες υπηρεσίες, και να προωθηθεί η ανάπτυξη των ΜΜΕ βοηθώντας τις να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που εξακολουθούν να εμποδίζουν την ανάπτυξή τους. Η πρωτοβουλία «Small Business Act» για την Ευρώπη αφορά όλες τις ανεξάρτητες εταιρείες που έχουν λιγότερους από 250 εργαζομένους, δηλαδή, το 99% όλων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Το COSME είναι το πρόγραμμα της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των μικρού και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων (ΜΜΕ) για την περίοδο από το 2014 έως το 2020 με προβλεπόμενο προϋπολογισμό 2,3 δισεκατομμυρίων ευρώ με αποτέλεσμα μόχλευσης που μπορεί να αποδώσει έως και 25 δισεκατομμύρια ευρώ. Το πρόγραμμα θα υποστηρίξει τις ΜΜΕ στους ακόλουθους τομείς: καλύτερη πρόσβαση στη

χρηματοδότηση για ΜΜΕ, πρόσβαση στις αγορές και προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας. Το πρόγραμμα COSME βασίζεται στην επιτυχία του προγράμματος πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (Competitiveness and Innovation Framework Programme-CIP). χάρη στο οποίο διοχετεύθηκαν περισσότερα από 16 δισεκατομμύρια ευρώ σε μορφή δανείων και 2,8 δισεκατομμύρια ευρώ σε μορφή επιχειρηματικών κεφαλαίων σε πάνω από 328.000 ΜΜΕ στην Ευρώπη κατά την περίοδο 2007-2013.

3.3 Η άμεση αντιμετώπιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην κρίση χρέους

Η ΕΕ κατέβαλε προσπάθειες για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών των αδυναμιών της. Συγκεκριμένα, ακολούθησε μια διττή προσέγγιση. Θεσπίστηκαν προσωρινοί μηχανισμοί παροχής βοήθειας με στόχο την άμεση αντιμετώπιση της κρίσης και λήφθηκαν μακροπρόθεσμα μέτρα με στόχο τη δημιουργία μόνιμων μέσων στήριξης και την αποφυγή της επανεμφάνισης παρόμοιων κρίσεων στο μέλλον.

Οι μηχανισμοί χρηματοδότησης των χωρών της Ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα δημιουργήθηκαν με αξιοσημείωτη ταχύτητα. Όταν η Ελλάδα δεν είχε πλέον πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή χρηματοδότηση από τις αγορές, η ΕΕ αντέδρασε γρήγορα βοηθώντας να συγκεντρωθούν διμερή δάνεια από άλλες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στη συνέχεια δημιούργησε δύο προσωρινά ταμεία, τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης (ΕΜΧΣ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) με συνολική δανειοδοτική ικανότητα 500 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η δημιουργία των μηχανισμών αυτών δείχνει τη βούληση της Ευρωζώνης και των χωρών της ΕΕ να επιδείξουν αλληλεγγύη.

Δεδομένου ότι οι δύο αυτοί μηχανισμοί χρηματοπιστωτικής ασφάλειας θεσπίστηκαν ως προσωρινά μέτρα, το φθινόπωρο του 2012 οι χώρες της ευρωζώνης δημιούργησαν έναν μόνιμο μηχανισμό χρηματοπιστωτικής προστασίας, τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ). Ο μηχανισμός αυτός αποτελεί τώρα τον ακρογωνιαίο λίθο του «τείχους προστασίας» της Ευρώπης και αναπόσπαστο τμήμα της ολοκληρωμένης στρατηγικής της ΕΕ για τη διασφάλιση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στη ζώνη του ευρώ. Η δανειοδοτική ικανότητα του μηχανισμού ανέρχεται επί του παρόντος σε 500 δισ. ευρώ και η υπό όρους οικονομική βοήθεια θα διατίθεται σε χώρες οι οποίες έχουν

κυρώσει τη Συνθήκη για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση. Συνεπώς, ο ΕΜΣ συμπληρώνει την ενισχυμένη εποπτεία, παρέχοντας τη δυνατότητα χορήγησης υπό όρους οικονομικής βοήθειας σε χώρες της ευρωζώνης που έχουν ανάγκη.

Οι εν λόγω μηχανισμοί ασφάλειας δεν έχουν μόνο επιλύσει τις άμεσες δυσκολίες που αντιμετώπισαν ορισμένες χώρες για την εξόφληση των χρεών τους, αλλά έχουν επίσης ενισχύσει την εμπιστοσύνη των χρηματοπιστωτικών αγορών και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα στην ευρωζώνη συνολικά.

Βοήθεια από την ΕΕ είναι επίσης διαθέσιμη και για τις χώρες εκτός Ευρωζώνης οι οποίες αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσχέρειες ή προβλήματα όσον αφορά την πρόσβαση σε διεθνή χρηματοδότηση. Οι χώρες που χρησιμοποιούν το κονδύλιο ενίσχυσης του Ισοζυγίου Πληρωμών, ύψους 50 δισ. ευρώ, πρέπει να δεσμευτούν να υλοποιήσουν μεταρρυθμίσεις για να διορθώσουν τα οικονομικά τους προβλήματα.

Στο πλαίσιο της μακροπρόθεσμης αντιμετώπισης της κρίσης, η ΕΕ εισήγαγε ισχυρότερους κανόνες ελέγχου του δημοσίου χρέους και ελλείμματος, έτσι ώστε οι χώρες να μην ξοδεύουν χρήματα που δεν διαθέτουν. Υπογράφηκε νέα Δημοσιονομική Συνθήκη που ενισχύει την εμπιστοσύνη, η οποία περιορίζει το ετήσιο διαρθρωτικό έλλειμμα στο 0.5% του ΑΕΠ. Η κρίση αυτή κάνει προφανές ότι η οικονομία δεν γίνεται να τρέφεται από το χρέος. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα φροντίσει ώστε να τηρούνται τα όρια του χρέους και οι εθνικοί προϋπολογισμοί να μην θέτουν σε κίνδυνο άλλες οικονομίες.

Αναφορικά με την εξασφάλιση υγιών δημόσιων οικονομικών, το ευρώ προσφέρει πολλά δυναμικά πλεονεκτήματα, αλλά μόνο εάν οι συμμετέχουσες χώρες ακολουθούν υγιείς οικονομικές πολιτικές. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, ήδη από την αρχή, η συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ συνδυάστηκε σαφώς με την υποχρέωση να αποφεύγονται τα μεγάλα και υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα και να διατηρείται το δημόσιο χρέος σε βιώσιμο επίπεδο. Η τήρηση της εν λόγω δέσμευσης για υγιείς δημοσιονομικές πολιτικές ελέγχεται μέσω του «συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης».

Το σύμφωνο αυτό ενισχύθηκε σημαντικά λόγω της οικονομικής κρίσης. Οι κυβερνήσεις πρέπει στο εξής να υποβάλουν τα σχέδια προϋπολογισμού τους για έλεγχο στην Επιτροπή και στις άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ. Έχουν θεσπιστεί αυστηροί μηχανισμοί εποπτείας προκειμένου να ελέγχεται ότι όλες οι χώρες της ζώνης του ευρώ

τηρούν πράγματι τους δημοσιονομικούς στόχους που έχουν δεσμευθεί να επιτύχουν ενώ, αν χρειαστεί, μπορεί να επιβληθούν κυρώσεις.

Παράλληλα, για μιαν ακμαία οικονομία στη ζώνη του ευρώ, δεν επαρκούν μόνο τα υγιή δημόσια οικονομικά. Η κρίση αποκάλυψε επίσης την ανάγκη για μια νέα προσέγγιση όσον αφορά τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και τη στενή παρακολούθηση των εξελίξεων στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Θεσπίστηκαν επίσης νέα μέσα εποπτείας ώστε να διασφαλίζεται ότι οι χώρες της ζώνης του ευρώ θεσπίζουν οικονομικές πολιτικές που εξασφαλίζουν την ανταγωνιστικότητα και προωθούν την ανάπτυξη και τη δημιουργία απασχόλησης. Η πρόληψη είναι καλύτερη από τη θεραπεία και αυτά τα νέα μέσα εποπτείας αποσκοπούν επίσης στην πρόληψη των επιζήμιων διογκώσεων της αγοράς ακινήτων.

Εκτός από την ενίσχυση των δημοσιονομικών κανόνων, η ΕΕ έχει θεσπίσει ένα νέο πλαίσιο για την εποπτεία και την έγκαιρη διόρθωση μακροοικονομικών ανισορροπιών, με στόχο την αντιμετώπιση επικίνδυνων εξελίξεων, π.χ. που συνδέονται με τις «φούσκες» στις αγορές περιουσιακών στοιχείων και την εξασθένιση της ανταγωνιστικότητας, πριν απειλήσουν τη σταθερότητα μιας χώρας της ΕΕ, της ευρωζώνης ή την ΕΕ στο σύνολό της.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή διενεργεί τακτική παρακολούθηση για δυνητικές μακροοικονομικές ανισορροπίες (σε τομείς όπως το κόστος εργασίας, οι τιμές κατοικίας και η ανεργία). Οι χώρες της ΕΕ που εμφανίζουν δυνητικά ανησυχητικές τάσεις αναλύονται σε βάθος. Εάν διαπιστωθεί η ύπαρξη ανισορροπίας, η εν λόγω χώρα καλείται να ενεργήσει, προκειμένου να αποτρέψει την επιδείνωση της κατάστασης. Εάν μια ανισορροπία κριθεί υπερβολική, η χώρα είναι υποχρεωμένη να ενεργήσει για τη διόρθωση της κατάστασης. Για τις χώρες της ζώνης του ευρώ, η επιβολή των κανόνων υποστηρίζεται από έναν μηχανισμό επιβολής κυρώσεων.

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» είναι η αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ για την τρέχουσα δεκαετία, ώστε να καταστεί μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία. Αυτές οι τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες θα πρέπει να βοηθήσουν τις χώρες της ΕΕ να εξασφαλίσουν υψηλά επίπεδα απασχόλησης, παραγωγικότητας και κοινωνικής συνοχής.

Για να μετρηθεί η πρόοδος προς την επίτευξη αυτών των στόχων, η ΕΕ έχει ορίσει πέντε φιλόδοξους στόχους — για την απασχόληση, την καινοτομία, την εκπαίδευση, την κοινωνική συνοχή και το κλίμα/ενέργεια— οι οποίοι πρέπει να επιτευχθούν μέχρι το 2020. Κάθε χώρα έχει εγκρίνει τους δικούς της εθνικούς στόχους για καθέναν από

αυτούς τους τομείς. Η στρατηγική αυτή διέπεται από δράσεις σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, καθώς και στο επίπεδο των διαρθρωτικών ταμείων.

Όσον αφορά το πεδίο των οικονομικών μεταρρυθμίσεων, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο είναι ένας ετήσιος κύκλος συντονισμού των πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ (καλύπτει το πρώτο μισό του έτους), κατά τον οποίο οι χώρες της ΕΕ έχουν την ευκαιρία να εξετάσουν τις οικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές η μία της άλλης, προτού αυτές εφαρμοστούν. Στο τέλος του κύκλου, η ΕΕ απευθύνει ειδικές συστάσεις σε κάθε χώρα για μεταρρυθμίσεις. Η υλοποίησή τους παρακολουθείται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Επιπλέον, οι χώρες της ζώνης του ευρώ οφείλουν να δημοσιεύουν τα σχέδια των προϋπολογισμών τους για το επόμενο έτος μέχρι τις 15 Οκτωβρίου, ώστε η Επιτροπή να αξιολογεί την εναρμόνισή τους με τις συμφωνημένες απαιτήσεις.

3.4 Η ελληνική δημοσιονομική κρίση

Στα μέσα του 2010 και μετά από τις αποκαλύψεις για το δημόσιο έλλειμμα της Ελλάδας και με το χρέος να χαρακτηρίζεται ως μη βιώσιμο, η ελληνική κυβέρνηση ήταν αδύνατο να δανειστεί με λογικά επιτόκια. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τον άμεσο κίνδυνο χρεοκοπίας της χώρας, γεγονός που θα επηρέαζε αρνητικά τόσο την Ελλάδα όσο και ολόκληρη την Ευρώπη. Έτσι, ο μόνος τρόπος για την επανάκτηση της αξιοπιστίας της χώρας στις διεθνείς αγορές, ήταν η λήψη μέτρων για τη μείωση των δαπανών, τα οποία βέβαια δεν είχαν το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Κατόπιν, στις 23 Απριλίου του 2010, η χώρα κατέφυγε στη βοήθεια ενός μηχανισμού στήριξης ο οποίος αποτελείτο από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα υπό τους όρους ότι η Ελλάδα θα λάμβανε μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής και εξυγίανσης. Έτσι, η Ελλάδα έλαβε 80 δισεκατομμύρια ευρώ από 15 χώρες της Ευρωζώνης και 30 δισεκατομμύρια ευρώ από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο συνοδευόμενα από μνημόνιο συνεργασίας και υπό την επιτήρηση της τρόικα (ομάδα εκπροσώπων της Ε.Ε., της ΕΚΤ και του ΔΝΤ). Το πρώτο μνημόνιο ήταν το «Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (ΜΟΧΠ)».

Από τα μέσα του 2011, και παρά την ψήφιση του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015, οι οικονομικές εξελίξεις επιδεινώθηκαν σημαντικά. Ήταν ήδη φανερό από τα στοιχεία του επταμήνου ότι η δημοσιονομική προσαρμογή αντιστρεφόταν, με αύξηση τόσο του συνολικού ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού όσο και του πρωτογενούς ελλείμματος. Σημαντική αύξηση κατέγραφε

εξάλλου και το δημόσιο χρέος, το οποίο από το Μάρτιο είχε ήδη υπερβεί το 150% του ΑΕΠ. Η σημαντικότερη ίσως από τις εξελίξεις του 2011 ήταν η μεγάλη ύφεση της οικονομικής δραστηριότητας, πολύ μεγαλύτερη από τις αρχικές προβλέψεις, και η έκρηξη της ανεργίας. Το πρώτο δίμηνο του 2012 ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις για την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους, σύμφωνα με την οποία η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα ήταν μεγαλύτερη από τις αρχικές προβλέψεις. Προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της αναδιάρθρωσης του χρέους ήταν μια νέα συμφωνία για τις αναγκαίες παρεμβάσεις στην οικονομία. Οι νέες ρυθμίσεις αποτυπώθηκαν στο «Μνημόνιο Οικονομικών και Χρηματοπιστωτικών Πολιτικών» (ΜΟΧΠ) και στο «Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής», τα οποία υιοθετήθηκαν από τη Βουλή στις 12 Φεβρουαρίου 2012 (Ν. 4046/2012) το οποίο έληξε στις 30 Ιουνίου 2015, έπειτα από εντατικές διαπραγματεύσεις μεταξύ των θεσμικών οργάνων και των ελληνικών αρχών για την επιτυχή ολοκλήρωση της πέμπτης επανεξέτασης του προγράμματος. Ωστόσο, δεν κατέστη δυνατό να επιτευχθεί συμφωνία.

Στις 8 Ιουλίου 2015, η Ελλάδα υπέβαλε στον πρόεδρο της Ευρωομάδας (Eurogroup) και στο Συμβούλιο των Διοικητών του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) αίτηση για τη χορήγηση στήριξης σταθερότητας με τη μορφή δανείου τριετούς περιόδου διαθεσιμότητας, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 13 της συνθήκης του ΕΜΣ και στο άρθρο 2 της Οδηγίας για τα Δάνεια.

Ωστόσο, η Ελλάδα χρειάζεται ενδιάμεση χρηματοδότηση έως ότου μπορέσει να τεθεί σε εφαρμογή το νέο πρόγραμμα, προκειμένου να διαφυλαχθούν η ακεραιότητα της Ευρωζώνης και η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και να αποφευχθεί περαιτέρω αθέτηση των υποχρεώσεων αποπληρωμής της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα ζήτησε επίσημα χρηματοδοτική συνδρομή από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ειδικότερα από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοοικονομικής Σταθεροποίησης (ΕΜΧΣ)².

Όπως περιγράφεται στην πρόταση της Επιτροπής για εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τη χορήγηση βραχυπρόθεσμης χρηματοδοτικής συνδρομής της ΕΕ στην Ελλάδα, δάνειο ανώτατου ύψους 7 δισ. ευρώ και μέγιστης διάρκειας 3 μηνών θα εκταμιευθεί σε μια δόση και θα εξαρτάται από όρους οικονομικής πολιτικής. Η συνδρομή που θα χορηγηθεί στην Ελλάδα από τον ΕΜΣ σε μεταγενέστερο στάδιο θα χρησιμοποιηθεί για την αποπληρωμή του βραχυπρόθεσμου δανείου που έλαβε η Ελλάδα στο πλαίσιο του ΕΜΧΣ.

4. Η οικονομική κρίση και η Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά

4.1 Ο ρόλος της Ενιαίας Αγοράς στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης

Μια ισχυρότερη, βαθύτερη, διευρυμένη Ενιαία Αγορά είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Ωστόσο οι τρέχουσες τάσεις δείχνουν σημάδια κόπωσης στον τομέα της ολοκλήρωσης, όσον αφορά την Ενιαία Αγορά. Οι επιχειρήσεις και οι πολίτες έχουν να αντιμετωπίσουν την καθημερινή πραγματικότητα της συνέχισης των δυσχερειών στις διασυνοριακές δραστηριότητες, παρόλο που η Ενιαία Αγορά έχει νομική υπόσταση. Διαπιστώνουν ότι τα δίκτυα δεν είναι επαρκώς συνδεδεμένα μεταξύ τους και ότι η εφαρμογή των κανόνων της Ενιαίας Αγοράς παραμένει άνιση. Η Ενιαία Αγορά σχεδιάστηκε πριν την εμφάνιση του διαδικτύου, πριν οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών καταστούν ένας από τους σημαντικότερους μοχλούς ανάπτυξης και πριν οι υπηρεσίες κατακτήσουν τόσο κυρίαρχη θέση στην ευρωπαϊκή οικονομία. Η εμφάνιση νέων υπηρεσιών (επί παραδείγματι περιεχόμενο και μέσα ενημέρωσης, υγεία, έξυπνη ενεργειακή μέτρηση) παρουσιάζει μεγάλο δυναμικό, αλλά η Ευρώπη θα μπορέσει να το αξιοποιήσει μόνον εφόσον ξεπεράσει τον κατακερματισμό που εμποδίζει επί του παρόντος τη ροή επιγραμμικού περιεχομένου και την πρόσβαση στους καταναλωτές και τις εταιρείες.

Για να μπορέσει η Ενιαία Αγορά να εξυπηρετήσει τους στόχους της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010), απαιτούνται εύρυθμα λειτουργούσες και ικανοποιητικά συνδεδεμένες αγορές στις οποίες ο ανταγωνισμός και η πρόσβαση των καταναλωτών λειτουργούν ως κίνητρο για την ανάπτυξη και την καινοτομία. Η Ενιαία Αγορά δεν είναι απλώς ένα οικονομικό οικοδόμημα αλλά η νομοθεσία που τη διέπει προστατεύει και διατηρεί ορισμένα δικαιώματα των πολιτών, όπως η ασφάλεια και η σφαίρα του προσωπικού και για αυτό το λόγο η ομαλή λειτουργία της υπηρετεί τα συμφέροντα των Ευρωπαίων πολιτών, των καταναλωτών και των επιχειρήσεων δεδομένων των πολλών οικονομικών και άλλων προκλήσεων που αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή η ΕΕ.

4.2 Εμβάθυνση της Ενιαίας Αγοράς

Με περισσότερα από 500 εκατομμύρια καταναλωτές, η ευρωπαϊκή ενιαία αγορά εξακολουθεί να είναι η ισχυρότερη κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης σε επίπεδο ΕΕ(Κανελλόπουλος,2010). Αυτό σημαίνει ότι οι προσπάθειες πρέπει να εστιαστούν στην περαιτέρω ολοκλήρωση των αγορών αγαθών και υπηρεσιών στις οποίες το δυναμικό δημιουργίας θέσεων εργασίας, ανάπτυξης και καινοτομίας είναι σημαντικό, τόσο μέσω του Διαδικτύου όσο και εκτός αυτού. Σε αυτήν την προσπάθεια, έχει σημασία να αξιοποιηθούν οι συνέργειες μεταξύ της εύρυθμης λειτουργίας της ενιαίας αγοράς και της βιομηχανίας. Οι καταναλωτές θα πρέπει να μπορούν να επωφεληθούν από μια ολοκληρωμένη ενιαία αγορά που προσφέρει τις ίδιες δυνατότητες όπως και οι εθνικές αγορές τους. Μια βαθύτερη ενιαία αγορά θα έχει οφέλη και στην εξωτερική σκηνή. Θα ενισχύσει τη θέση των ευρωπαϊκών εταιρειών σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, θα προσελκύσει επενδύσεις και θα βελτιώσει την ικανότητα της Ένωσης να δημιουργεί ισχυρότερους δεσμούς με νέα κέντρα παγκόσμιας ανάπτυξης μέσω εμπορικών συμφωνιών που ενισχύουν την κανονιστική σύγκλιση με τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους μας. Το πεδίο της πολιτικής για μια βαθύτερη και δικαιότερη εσωτερική αγορά αποτελεί μια από τις δέκα προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο της φιλόδοξης «δέσμης μέτρων για την απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις»³. Στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος αυτού, δρομολογήθηκε ένα «Επενδυτικό Σχέδιο για την Ευρώπη»(Investment plan for Europe, γνωστό και ως «σχέδιο Juncker») που αποσκοπεί στην κινητοποίηση τουλάχιστον 315 δισ. ευρώ σε ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις σε διάστημα τριών ετών. Στο Παράρτημα 1 παρουσιάζεται το Σχέδιο αυτό και στο Παράρτημα 2 το χρονοδιάγραμμα της υλοποίησής του.

Η ενιαία αγορά έχει επιτύχει σπουδαία πράγματα στο παρελθόν, προσθέτοντας πάνω από 2% στο ΑΕΠ της ΕΕ από την ίδρυσή της το 1992(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012). Η συνεχόμενη ευημερία απαιτεί υψηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Εν τούτοις, σύμφωνα με τη μελέτη «Χαρτογράφηση του κόστους της μη Ευρώπης 2014-19» που δημοσιεύτηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Ιούλιο του 2014, οικονομετρικές αναλύσεις δείχνουν πως η κάλυψη των κενών στην ενιαία αγορά θα μπορούσε να έχει σωρευτικά αποτελέσματα έως και 1,467 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως καθώς και ότι η αξιοποίηση του αναπτυξιακού

δυναμικού της ενιαίας αγοράς θα μπορούσε να παράξει ακόμα και περισσότερο από το 11% του ΑΕΠ της ΕΕ.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, το αναξιοποίητο δυναμικό της εσωτερικής αγοράς αγαθών θα μπορούσε να είναι της τάξης των 183-269 δισεκατομμυρίων ευρώ μακροπρόθεσμα. Τα εκτιμώμενα αποτελέσματα μείωσης των εμπορικών φραγμών δεν είναι ενιαία σε όλα τα Κράτη Μέλη. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης δείχνουν περαιτέρω ουσιαστικά κέρδη από την κατάργηση των μη δασμολογικών φραγμών από 0,5% έως 4,5% του ΑΕΠ για σχεδόν κάθε κράτος. Η κατάργηση των μη δασμολογικών φραγμών σε χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, όπως η Τσεχική Δημοκρατία, η Ουγγαρία και η Σλοβακία, δύναται να προωθήσει τις εξαγωγές τους πάνω από 6% του ΑΕΠ τους.

Αναφορικά με τη σωστή εφαρμογή της Οδηγίας των Υπηρεσιών(2006/123/ΕΚ), τα οφέλη που απορρέουν είναι 0,3-1,5% του ΑΕΠ ετησίως σε μακροπρόθεσμη βάση. Η ενιαία αγορά, εάν χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά, θα είναι ένα από τα πιο ισχυρά εργαλεία για την επίτευξη αυτού του στόχου, λόγω της καινοτομίας, του ανταγωνισμού και της αποδοτικότητας των πόρων που δύναται να προσφέρει. Ο τομέας που η ενιαία αγορά είναι πλέον προφανές ότι αδυνατεί να εκπληρώσει το σκοπό της, είναι αυτός των υπηρεσιών. Ο τομέας των υπηρεσιών αποτελεί το 70% των ευρωπαϊκών οικονομιών και παράγει πάνω από το 90% των νέων θέσεων εργασίας, αλλά αντιπροσωπεύει μόνο το 20% του ενδοκοινοτικού εμπορίου. Οι μη ανταγωνιστικές αγορές στον τομέα των υπηρεσιών είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας του χάσματος παραγωγικότητας της ΕΕ με την Αμερική. Το ΔΝΤ, το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, ο ΟΟΣΑ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμφωνούν ότι η ενίσχυση της ενιαίας αγοράς είναι το κλειδί για την εξασφάλιση της θέσης της Ευρώπης στην πρώτη γραμμή της παγκόσμιας οικονομίας καθώς θα οδηγήσει σε μείωση των οικονομικών ανισοτήτων εντός της ΕΕ. Η πρόοδος στον τομέα των υπηρεσιών θα πρέπει να συμβεί σε όλους τους τομείς, αλλά θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε δράσεις στους τομείς όπου υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες για οικονομικό κέρδος.

Η πλήρης εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες θα μπορούσε να προσθέσει 1,8% στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της ΕΕ και η δημιουργία μιας πλήρως λειτουργικής ενιαίας αγοράς στον τομέα των ψηφιακών υπηρεσιών θα μπορούσε να προσθέσει ένα επιπλέον ποσοστό 3%. Περαιτέρω ανάπτυξη θα προκύψει από την αύξηση του εμπορίου σε διασυνοριακές υπηρεσίες σε ένα τεράστιο φάσμα τομέων(π,χ ο τομέας του «υπολογιστικού νέφους» “cloud computing”, της μηχανικής και της λογιστικής). Μια

σειρά από μελέτες, μεταξύ άλλων και από την τράπεζα της Γαλλίας (Banque de France, 2013) και το Υπουργείο Οικονομικών της Ιταλίας (Ministry of Finance Italy, 2014) υπογράμμισαν το γεγονός ότι οι μη ανταγωνιστικές αγορές στον τομέα των υπηρεσιών συγκρατούν τους κατασκευαστές, ιδίως τις πιο παραγωγικές επιχειρήσεις που ανταγωνίζονται σε παγκόσμιο επίπεδο. Μελέτες έχουν επίσης τονίσει το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι συγκεκριμένοι τομείς για την υποστήριξη της μεταποίησης, όπως οι υπηρεσίες για τα επαγγέλματα (Banque de France, 2013). Μια αποτελεσματική ενιαία αγορά θα ωφελήσει κάθε κράτος μέλος, αλλά για να εξασφαλιστούν αυτά τα οφέλη κάθε κράτος μέλος πρέπει να είναι πρόθυμο να προβεί σε μεταρρυθμίσεις. Η κρίση έχει καταστήσει απολύτως σαφές πως πρέπει να αξιοποιηθεί το δυναμικό των μεταρρυθμίσεων στην αγορά υπηρεσιών για τη διασφάλιση της μελλοντικής ευημερίας.

Απαιτούνται φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις που θέτουν στόχους για μια καινοτόμο αγορά, μια αγορά υψηλής παραγωγικότητας καθώς και μια αγορά για τις ΜΜΕ. Στόχος της ΕΕ πρέπει να είναι η δημιουργία ενός πραγματικά ανταγωνιστικού ενιαίου χώρου συναλλαγών, όπου οι νέες επιχειρήσεις - που προσφέρουν αγαθά ή υπηρεσίες, ή και τα δύο - μπορούν να λειτουργήσει με τον ίδιο τρόπο σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

4.3 Άρση των κυριότερων εμποδίων για μια βαθύτερη ενιαία αγορά

Μια βαθύτερη ενιαία αγορά θα έχει οφέλη και στην εξωτερική σκηνή. Θα ενισχύσει τη θέση των ευρωπαϊκών εταιρειών σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, θα προσελκύσει επενδύσεις και θα βελτιώσει την ικανότητα της Ένωσης να δημιουργεί ισχυρότερους δεσμούς με νέα κέντρα παγκόσμιας ανάπτυξης μέσω εμπορικών συμφωνιών που ενισχύουν την κανονιστική σύγκλιση με τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους της.

Για να αξιοποιηθεί στον μέγιστο βαθμό η ενιαία αγορά και να καταστεί αποτελεσματικό εφαλτήριο για τις επιχειρήσεις, απαιτούνται αποφασιστικές προσπάθειες. Ορισμένα μέτρα μπορεί να είναι περισσότερο μακροπρόθεσμα από ό,τι άλλα, ωστόσο η βελτίωση των συνθηκών πλαισίωσης για την απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις συνιστά εγγενή διάσταση της ορθής λειτουργίας της Ενιαίας Αγοράς. Τομείς ιδιαίτερης σημασίας βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα είναι οι εξής:

α) Ο τομέας της Ψηφιακής Ενιαίας Αγοράς

Η Ευρώπη χρειάζεται να αναπτύξει μια πραγματικά συνδεδεμένη Ψηφιακή Ενιαία Αγορά, μεταξύ άλλων μέσω, αφενός, ταχέων και φιλόδοξων νομοθετικών ενεργειών στους τομείς της προστασίας των δεδομένων και της ρύθμισης των τηλεπικοινωνιών, και, αφετέρου, του εκσυγχρονισμού και της απλούστευσης των κανόνων για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και των κανόνων για τους καταναλωτές σχετικά με τις διαδικτυακές και τις ψηφιακές αγορές. Η ψηφιακή ενιαία αγορά θα πρέπει να προσφέρει εμπιστοσύνη και ασφάλεια στο πλαίσιο των διαδικτυακών συναλλαγών, διαλειτουργικότητα των διαφόρων τεχνολογικών λύσεων και πρόσβαση σε ψηφιακούς πόρους και υποδομές (ιδίως όσον αφορά τις πολιτικές αδειοδότησης ραδιοφάσματος). Η ενιαία αγορά θα πρέπει να είναι ανοιχτή σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα, ενώ παράλληλα να εξασφαλίζει ότι θα πληρούνται οι ουσιώδεις στόχοι δημοσίου συμφέροντος. Οι καταναλωτές θα πρέπει να έχουν απρόσκοπτη πρόσβαση σε επιγραμμικό περιεχόμενο και υπηρεσίες σε ολόκληρη την Ευρώπη, χωρίς διακρίσεις λόγω ιθαγένειας ή τόπου κατοικίας.

Η παγκοσμιοποιημένη οικονομία μετατρέπεται σε ψηφιακή. Οι τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) δεν είναι απλώς τομέας, αλλά και το θεμέλιο μιας σύγχρονης καινοτόμου οικονομίας. Μια συνδεδεμένη Ψηφιακή Ενιαία Αγορά θα μπορούσε να αποφέρει οφέλη έως και 260 δισ. ευρώ ετησίως με τη μορφή βελτιώσεων της αποτελεσματικότητας. Η ψηφιακή τεχνολογία εισάγει νέους τρόπους παραγωγής αγαθών και παροχής υπηρεσιών από αυτοκίνητα και χημικές ουσίες μέχρι τη λιανική διανομή και την ενέργεια, αναδιαμορφώνοντας τον τρόπο που εργαζόμαστε και μαθαίνουμε. Η μιας καλής θέσης στην ψηφιακή οικονομία θα προσδιορίσει τη μελλοντική ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και την πορεία για μια νέα ανάπτυξη. Οι ψηφιακές υπηρεσίες έχουν ζωτική σημασία για την αποτελεσματικότητα και την ασφάλεια των βασικών στρατηγικών υποδομών της Ευρώπης, όπως η ενέργεια και οι σιδηρόδρομοι. Και ακόμη σημαντικότερο, προσφέρει τεράστια οφέλη στην κοινωνία – πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και πληροφορίες, ελευθερία έκφρασης, δημιουργικότητα, καλύτερη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και δημόσιες υπηρεσίες. Ωστόσο, δεν υφίσταται ακόμη Ενιαία Ψηφιακή Αγορά. Μόνο το 14% των ΜΜΕ χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο για την ηλεκτρονική πώληση προϊόντων. Μόνο το 12% των καταναλωτών πραγματοποιεί διασυνοριακές αγορές. Οι πελάτες απογοητεύονται όταν δεν τους παρέχεται πρόσβαση σε ψηφιακές υπηρεσίες σε άλλα κράτη μέλη λόγω περιοριστικών επιχειρηματικών πρακτικών ή νομικών εμποδίων. Μόνο όταν

θεσπιστούν κοινοί υψηλής ποιότητας ευρωπαϊκοί κανόνες προστασίας των δεδομένων και όταν αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών, οι επιχειρήσεις θα είναι σε θέση να αξιοποιήσουν το πλήρες δυναμικό του ψηφιακού τομέα.

β) Οι τομείς της ενέργειας και των μεταφορών

Ο ενεργειακός τομέας αποτελεί σημαντική συνιστώσα της Ενιαίας Αγοράς. Οι κανόνες για το διασυνοριακό εμπόριο ενέργειας παραμένουν σε μεγάλο βαθμό κατακερματισμένοι. Κανονιστικές ρυθμίσεις για τις τιμές λιανικής οι οποίες προξενούν στρεβλώσεις στην αγορά παραμένουν σε ισχύ σε ορισμένα κράτη μέλη και πρέπει να αντιμετωπιστούν. Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ενεργειακής Ένωσης⁴ θα είναι θεμελιώδους σημασίας στο πλαίσιο αυτό. Περαιτέρω διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές ενέργειας είναι απαραίτητες για την επίτευξη μιας ανθεκτικής ενεργειακής ένωσης με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή σύμφωνα με τους στόχους της Ευρώπης 2020 και το πλαίσιο για το κλίμα και το περιβάλλον με ορίζοντα το 2030, που συμφωνήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Οκτώβριο του 2014, και για την ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού και την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Αυτό απαιτεί τη βελτίωση του σχεδιασμού των αγορών ενέργειας, την ενίσχυση των υφιστάμενων μηχανισμών βάσει της αγοράς και τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση των ενεργειακών υποδομών. Με τον τρόπο αυτό, η ενέργεια θα μπορεί να κυκλοφορεί ελεύθερα εντός της ΕΕ, θα εξαλειφθούν οι ενεργειακές νησίδες και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα ενταχθούν στο δίκτυο. Η χρηματοδότηση των απαιτούμενων επενδύσεων θα αποτελέσει σημαντική πρόκληση. Ενώ θα παρασχεθεί σημαντική στήριξη από τα διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία της ΕΕ, απαιτούνται καινοτόμοι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί για την τόνωση και τη μόχλευση επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό της ενέργειας και την παροχή κινήτρων για επενδύσεις από τα ιδιωτικά νοικοκυριά στην ενεργειακή απόδοση.

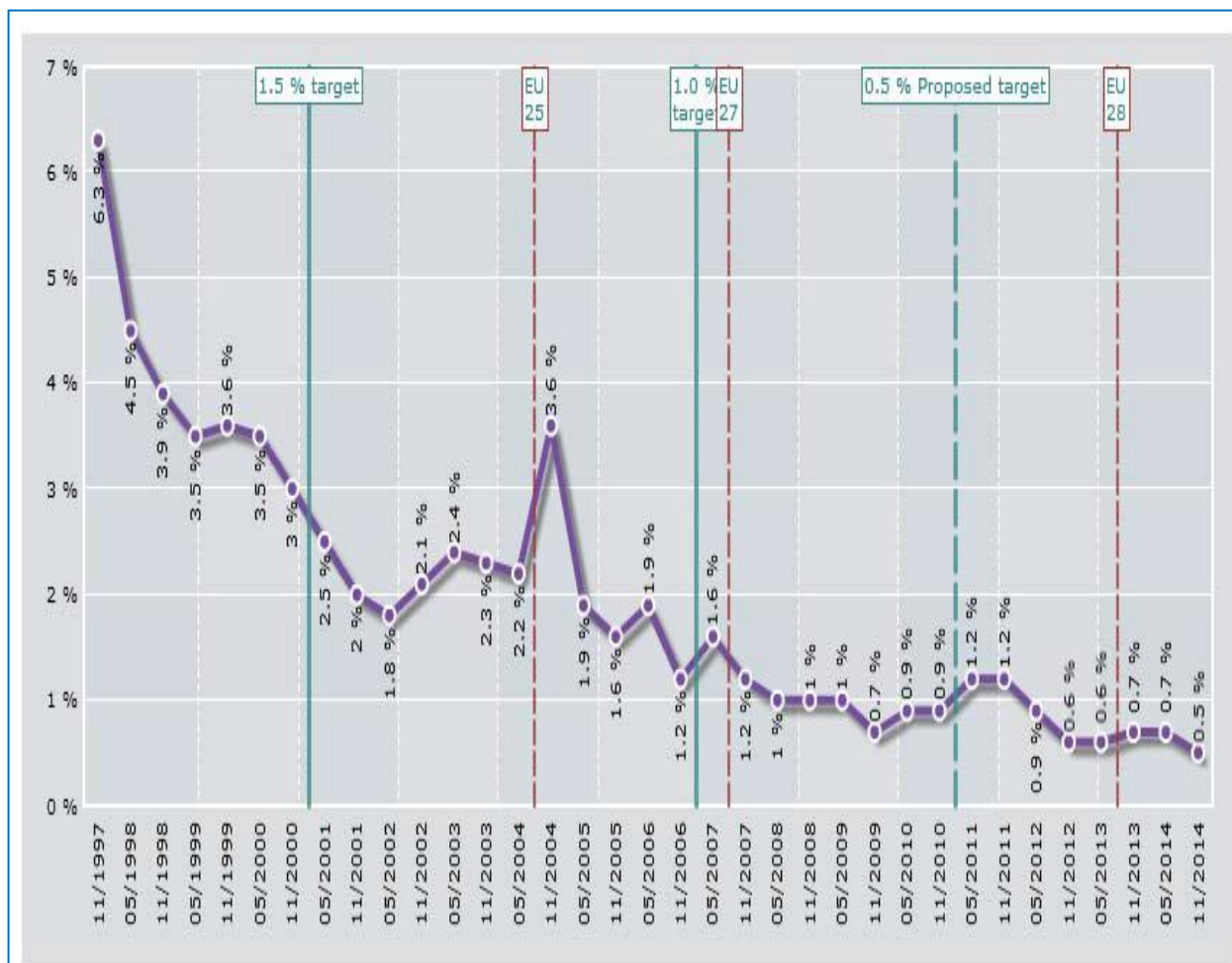
Επιπροσθέτως, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των φραγμών στις επενδύσεις στις υποδομές και τα συστήματα μεταφορών, ιδίως όσων έχουν διασυνοριακή διάσταση, πρέπει επίσης να εφαρμοστούν ταχέως. Για να αξιοποιηθούν πλήρως τα οφέλη της ενιαίας αγοράς, θα πρέπει να εξασφαλιστούν, αφενός, οι στόχοι για τον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Ουρανό⁵ και, αφετέρου, η ταχεία έγκριση και επακόλουθη εφαρμογή της τέταρτης δέσμης μέτρων για τους σιδηροδρόμους.

γ)Ο τομέας των υπηρεσιών

Οι αγορές προϊόντων και υπηρεσιών είναι όλο και περισσότερο αλληλένδετες. Είναι αναγκαία η επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση δυσανάλογων νομικών μορφών, των απαιτήσεων για την εταιρική συμμετοχή και την αδειοδότηση και για τη βελτίωση της αμοιβαίας αναγνώρισης, ιδίως για τομείς και επαγγέλματα με υψηλές δυνατότητες διασυνοριακού εμπορίου. Η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η προώθηση των εργαλείων ηλεκτρονικών συμβάσεων θα πρέπει να εξασφαλισθούν σε όλα τα επίπεδα. Σύμφωνα με τον επικαιροποιημένο πίνακα επιδόσεων για την ενιαία αγορά (Single Market Scoreboard, 15/04/2015)⁶ η διαδικασία μεταφοράς των νέων οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις στα εσωτερικά δίκαιο προχωρά αλλά τα κράτη μέλη έχουν περιθώρια βελτίωσης.

Τα κράτη μέλη έχουν βελτιωθεί στο ζήτημα της έγκαιρης μεταφοράς της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο. Ο μέσος όρος ελλείμματος συμμόρφωσης έφτασε το 0,5%, το ποσοστό που προτάθηκε στην Πράξη για την Ενιαία Αγορά τον Απρίλιο του 2011, σε σύγκριση με το 0,6%, 6 μήνες πριν. Ωστόσο, ο αριθμός των παραβάσεων σχετικά με εσφαλμένη μεταφορά των οδηγιών, παραβίαση άρθρων και της Συνθήκης και κανονισμών ή με κακή εφαρμογή των κανόνων της ενιαίας αγοράς έχει αυξηθεί σε μικρό βαθμό (826 καταγεγραμμένες περιπτώσεις, δηλαδή 10 περιπτώσεις περισσότερες από ότι τον Μάιο του 2014). Τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίζουν τις προσπάθειές τους για να διασφαλίσουν ότι οι κοινοί κανόνες λειτουργούν επαρκώς στην πράξη και γίνονται σεβαστοί από τις επιχειρήσεις και τους πολίτες.

Η διαχρονική εξέλιξη του ελλείμματος μεταφοράς της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στα κράτη μέλη παρουσιάζεται στο παρακάτω γράφημα:

Γράφημα 1: Η διαχρονική εξέλιξη του ελλείμματος μεταφοράς της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, πηγή:

http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/transposition/index_en.htm

(Τελευταία επίσκεψη :30/08/2015)

Όσον αφορά την τόνωση της έρευνας και της καινοτομίας, η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ θα μπορούσε να ωφεληθεί από τη μείωση των εμποδίων στην μεταφορά γνώσεων, την ανοικτή πρόσβαση στην επιστημονική έρευνα και την αύξηση της κινητικότητας των ερευνητών. Η πλήρης εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και τις συμβάσεις παραχώρησης θα προσφέρουν μια μεγάλη ευκαιρία για την ενίσχυση της καινοτομίας και την πρόσβαση για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις καθώς και για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, βελτιώνοντας την ποιότητα, την αποτελεσματικότητα και την διαφάνεια των δημοσίων δαπανών και επενδύσεων.

Προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ για την άρση των εμποδίων στην ανάπτυξη αποτελεί η δραστική απλούστευση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος. Μέσω της βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT-Regulatory Fitness and Performance programme)⁷ η νομοθεσία της ΕΕ θα καταστεί λιγότερο επαχθής, απλούστερη και λιγότερο δαπανηρή προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων.

4.4 Η Ενιαία Αγορά ως ένας ιδιαίτερος πυλώνας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο καθιερώθηκε το 2010 και είναι ένας κύκλος συντονισμού της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής εντός της ΕΕ. Αποτελεί μέρος του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο τα κράτη μέλη ευθυγραμμίζουν τις δημοσιονομικές και οικονομικές τους πολιτικές προς τους στόχους και τους κανόνες που έχουν συμφωνηθεί σε ενωσιακό επίπεδο. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο καλύπτει τρεις τομείς συντονισμού της οικονομικής πολιτικής:

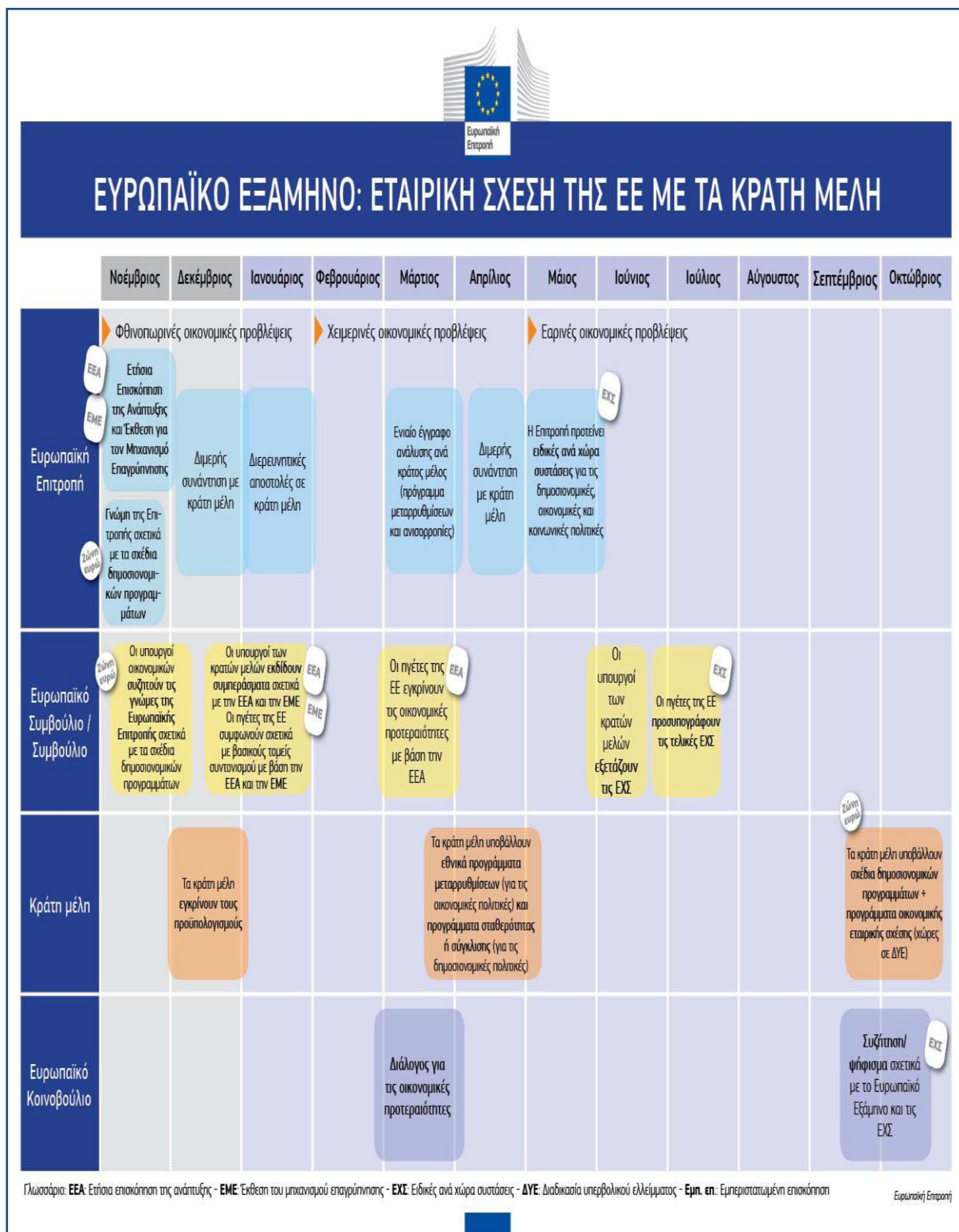
- τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες εστιάζουν στην προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020»
- τις δημοσιονομικές πολιτικές, προκειμένου να διασφαλισθεί η βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών σύμφωνα με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης
- την πρόληψη υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών.

Από την πρόσφατη οικονομική κρίση φάνηκε ότι απαιτείται ισχυρότερη οικονομική διακυβέρνηση και καλύτερος συντονισμός των πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Σε μια Ένωση όπου οι οικονομίες είναι σε μεγάλο βαθμό ολοκληρωμένες, η βελτίωση του συντονισμού των πολιτικών μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη των

αποκλίσεων και στη διασφάλιση της σύγκλισης και της σταθερότητας στην ΕΕ συνολικά, καθώς και στα κράτη μέλη της.

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο αποτελεί μεγάλη ευκαιρία για να παροτρυνθούν τα κράτη μέλη να επιταχύνουν τις προσπάθειές τους για την θέσπιση της ενιαίας επιγραμμικής αγοράς. Το Εξάμηνο έχει σαφές χρονοδιάγραμμα, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη λαμβάνουν συμβουλές από την ΕΕ («κατευθύνσεις») και στη συνέχεια υποβάλλουν σχέδια πολιτικής («εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων» και «προγράμματα σταθερότητας ή σύγκλισης»), προκειμένου να αξιολογηθούν σε επίπεδο ΕΕ. Έπειτα από αξιολόγηση των σχεδίων αυτών, διατυπώνονται προς τα κράτη μέλη συγκεκριμένες συστάσεις («συστάσεις ανά χώρα») όσον αφορά τις εθνικές τους δημοσιονομικές και μεταρρυθμιστικές πολιτικές. Τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους αυτές τις συστάσεις κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού τους για το επόμενο έτος και κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις εθνικές πολιτικές τους που αφορούν την οικονομία, την παιδεία, την απασχόληση και άλλους τομείς. Μέσω της λειτουργίας αυτής του Εξαμήνου δύναται να διορθωθεί ο υφιστάμενος κατακερματισμός των εθνικών κανόνων για τις ψηφιακές υπηρεσίες και να οικοδομηθεί μια πιο καινοτόμος και διαφανής ενιαία επιγραμμική αγορά που θα βασίζεται στον υγιή ανταγωνισμό και θα παρέχει υψηλό επίπεδο προσβασιμότητας και προστασίας του καταναλωτή. Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εξαμήνου, η ενιαία αγορά, ως οικονομικός πυλώνας της ΕΕ, πρέπει να αποτελεί τον πυρήνα μιας ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης εστιασμένης στην ενθάρρυνση της έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής μεγέθυνσης, στην απασχόληση και την κοινωνική συνοχή και τούτο υπερβαίνοντας τις εσωτερικές ανισορροπίες, προάγοντας την οικονομική σύγκλιση και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα. Στο Παράρτημα 3 παρουσιάζεται ο ορθολογισμός και η ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, σύμφωνα με την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης για το 2015 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2015 απεικονίζεται ως κατωτέρω:

Εικόνα 2: Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2015, πηγή:

http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/index_el.htm

(Τελευταία επίσκεψη: 30/08/2015)

5. Νέες προοπτικές και προκλήσεις για την οικονομική ανάπτυξη μέσω της Ενιαίας Αγοράς

5.1 Η νέα Ευρωπαϊκή στρατηγική για την Ενιαία Ψηφιακή Αγορά

Η στρατηγική για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά, που εγκρίθηκε στις 6 Μαΐου 2015, περιλαμβάνει 16 στοχευμένες δράσεις τις οποίες θα υλοποιήσει η Επιτροπή έως το τέλος του 2016 και βασίζεται σε τρεις πυλώνες. Ο πρώτος αφορά τη βελτίωση της πρόσβασης των καταναλωτών και των επιχειρήσεων σε ψηφιακά προϊόντα και υπηρεσίες σε όλη την Ευρώπη, ο δεύτερος πυλώνας τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών και ισότιμων όρων ανταγωνισμού για την εξάπλωση των ψηφιακών δικτύων και των καινοτόμων υπηρεσιών και ο τρίτος τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης της ψηφιακής οικονομίας. Στο Παράρτημα 4 αναφέρονται αναλυτικά οι δεκαέξι δράσεις που αντιστοιχούν σε κάθε ένα από τους τρεις πυλώνες.

Επί του παρόντος, εξαιτίας των φραγμών που υπάρχουν στο διαδίκτυο, οι πολίτες στερούνται τη δυνατότητα πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες: μόνο το 15% κάνει αγορές μέσω διαδικτύου από άλλη χώρα της ΕΕ. Οι εταιρείες διαδικτύου και οι νεοφυείς επιχειρήσεις δεν μπορούν να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες ανάπτυξης που προσφέρει το διαδίκτυο: μόνο το 7% των ΜΜΕ πραγματοποιούν διασυνοριακές πωλήσεις. Τέλος, οι επιχειρήσεις και οι κυβερνήσεις δεν επωφελούνται πλήρως από τα ψηφιακά εργαλεία. Στόχος της ψηφιακής ενιαίας αγοράς είναι η άρση των ρυθμιστικών εμποδίων και τελικά η μετάβαση από 28 εθνικές αγορές σε μία. Μια πλήρως λειτουργική ψηφιακή ενιαία αγορά θα μπορούσε να συνεισφέρει στην οικονομία περίπου 415 δισ. ευρώ ετησίως και να δημιουργήσει εκατοντάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας.

5.2 Οι ψηφιακές υπηρεσίες ως καταλύτης ανάπτυξης. Η περίπτωση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης για την Ελλάδα

Οι ψηφιακές υπηρεσίες μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό μοχλό ανάπτυξης της οικονομίας σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Αυξάνουν το δείκτη καινοτομίας, δημιουργούν προστιθέμενη αξία και νέες υπηρεσίες για τις επιχειρήσεις, συνεισφέρουν στη δημοσιονομική εξοικονόμηση, στην αύξηση των δημοσίων εσόδων και εντέλει δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και θέσεων εργασίας.

Προς ενίσχυση των προαναφερθέντων θα παρουσιαστεί το παράδειγμα της πλήρους εφαρμογής της ηλεκτρονικής τιμολόγησης για την Ελλάδα για να διερευνηθούν τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα για την οικονομία της. Σύμφωνα με τη μελέτη του ΣΕΒ «Επιχειρήσεις και ψηφιακή οικονομία»(2015) η Ελλάδα είναι ανάμεσα στους ουραγούς στη χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής τιμολόγησης παρουσιάζοντας απόκλιση επτά ποσοστιαίων μονάδων έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Οι εκτιμήσεις της Ε.Ε. εκφράζουν ότι η ηλεκτρονική τιμολόγηση εφαρμόζεται σε 4%-15% του συνολικού όγκου των ανταλλασσόμενων τιμολογίων μεταξύ των επιχειρήσεων ενώ είναι διαθέσιμες διαδικτυακές πλατφόρμες που υποστηρίζουν τη χρήση των υπηρεσιών ηλεκτρονικής τιμολόγησης από τις ελληνικές επιχειρήσεις.

Το πιο διαδεδομένο μοντέλο υποστήριξης υπηρεσιών ηλεκτρονικής τιμολόγησης στην Ελλάδα είναι το μοντέλο Software as a Service σύμφωνα με το οποίο η ενδιαφερόμενη επιχείρηση αποκτά άδεια χρήσης της υπηρεσίας ηλεκτρονικής τιμολόγησης. Η υπηρεσία συνήθως προσφέρεται κεντρικά από έναν πάροχο που αναλαμβάνει τη διεκπεραίωση της διαδικασίας τιμολόγησης μεταξύ των συναλλασσόμενων μερών. Προϋπόθεση χρήσης της υπηρεσίας είναι οι συναλλασσόμενες επιχειρήσεις να είναι εγγεγραμμένες στον πάροχο της υπηρεσίας. Ο πάροχος αναλαμβάνει τη διαχείριση και συντήρηση της υπηρεσίας, την εναρμόνιση της ανταλλαγής των τιμολογίων σύμφωνα με τις εκάστοτε αλλαγές στην εθνική νομοθεσία και τα πρότυπα ανταλλαγής και την ολοκλήρωση με τα εσωτερικά συστήματα της επιχείρησης. Αξίζει να αναφερθεί ότι στο εξωτερικό υπάρχει επίσης η τάση παροχής των υπηρεσιών ηλεκτρονικής τιμολόγησης μέσω υποδομών «υπολογιστικού νέφους»(cloud computing).

Σύμφωνα με τα τελευταία δημοσιευμένα στοιχεία της Ε.Ε. για το οικονομικό έτος 2011, η Ελλάδα παρουσιάζει διαφυγόντα έσοδα από τη μη είσπραξη ΦΠΑ της τάξης των 9,76 δις ευρώ ή 4,7% του ΑΕΠ. Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες με την μεγαλύτερη

απόκλιση μεταξύ των αναμενόμενων εσόδων από ΦΠΑ και των πραγματικών εσόδων μαζί με τη Ρουμανία, τη Λετονία και τη Λιθουανία. Συγκεκριμένα, η μελέτη εκτιμά για την Ελλάδα αναμενόμενα έσοδα από την είσπραξη ΦΠΑ στα επίπεδα των 24,79 δις για το 2011. Το μεγαλύτερο ποσοστό αφορά καταναλωτικές αγορές (65% ή 17,7 δις περίπου), ενώ ένα 12% αντιστοιχεί σε οικονομικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων (3,3 δις περίπου). Η απόκλιση σε σχέση με τα αναμενόμενα έσοδα από ΦΠΑ εκτιμάται σε περίπου 39% (είσπραξη 15 δις ευρώ). Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση πεπραγμένων 2012-2013 της Γενικής Γραμματείας Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, κατά τους ελέγχους του ΣΔΟΕ τη χρονική περίοδο 2009-2012 διαπιστώθηκε η έκδοση 503.203 πλαστών και εικονικών τιμολογίων αξίας πάνω από 5 δις ευρώ. Τα διαφυγόντα έσοδα για το Δημόσιο εκτιμώνται σε 2 δις ευρώ από τη μη απόδοση ΦΠΑ και τη χαμηλότερη φορολόγηση των επιχειρήσεων σε κάθε οικονομικό έτος.

Τα αποτελέσματα έρευνας του εργαστηρίου ELTRUN σε 120 ελληνικές επιχειρήσεις ανέδειξαν ως πιο σημαντικούς λόγους μη χρήσης των συστημάτων ηλεκτρονικής τιμολόγησης τους εξής: έλλειψη ζήτησης από τους πελάτες της επιχείρησης, έλλειψη της απαραίτητης τεχνικής υποδομής από τους πελάτες της επιχείρησης και την ίδια την επιχείρηση (αναφορικά με την ετοιμότητα των υφιστάμενων συστημάτων να υποστηρίξουν ηλεκτρονική ανταλλαγή τιμολογίων) και έλλειψη γνώσης για την ύπαρξη έτοιμων και απλών λύσεων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την ελληνική επιχείρηση για την ηλεκτρονικοποίηση της διαδικασίας ανταλλαγής τιμολογίων. Αξίζει να σημειωθεί πάντως ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις στην έρευνα είχαν γνώση για τα πλεονεκτήματα της ηλεκτρονικής τιμολόγησης αναγνωρίζοντας ως σημαντικότερα τη βελτιστοποίηση των διαδικασιών διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας και την επίτευξη διαφάνειας και αποτελεσματικότητας στις ηλεκτρονικές αγορές.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να προσμένουν σε μια ετήσια εξοικονόμηση από την υιοθέτηση πρακτικών ηλεκτρονικής τιμολόγησης η οποία κυμαίνεται από 992 εκ. ευρώ έως 1,4 δις ευρώ ανάλογα με το ποσοστό χρήσης ηλεκτρονικών τιμολογίων σε σχέση με την έντυπη μορφή τους. Η χρήση του ηλεκτρονικού τιμολογίου μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων με τον εντοπισμό των εκδοτών πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων με τροφοδότηση του ελεγκτικού μηχανισμού με στοιχεία για προληπτικούς ελέγχους ή ελέγχους που ακολουθούν περίπτωση εντοπισμού εκδότη πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων. Η ηλεκτρονική τιμολόγηση μπορεί να συνεισφέρει στον

αποτελεσματικότερο έλεγχο των διακινούμενων τιμολογίων μέσω των ενσωματωμένων μηχανισμών ελέγχου και διασταυρώσεων που εμπεριέχει και μπορεί δυνητικά να εξαλείψει 60%-80% των διαφυγόντων εσόδων από τη μη απόδοση ΦΠΑ.

5.3 Η οικονομία του διαμοιρασμού(sharing economy)

Νέα, παγκόσμια κοινωνικο-οικονομική τάση που ξεκίνησε να αναπτύσσεται δυναμικά το 1995 και που εξαπλώνεται ραγδαία, αποτελεί η Οικονομία του Διαμοιρασμού (Sharing Economy).

Ο ορισμός «Διαμοιρασμός πόρων και περιουσιακών στοιχείων σε κατάσταση αδράνειας (υπο-εκμετάλλευση δυναμικότητας) για οικονομικό, περιβαλλοντικό ή/και οικονομικό όφελος» αντανακλά την πλέον πρόσφατη διασαφήνιση της σχετικής ορολογίας «οικονομία του διαμοιρασμού» ή «συνεργατική οικονομία».⁸

Στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής του ειδικευμένου τμήματος «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» με θέμα «Συνεργατική ή συμμετοχική κατανάλωση: ένα βιώσιμο πρότυπο για τον 21ο αιώνα»(2013), επισημαίνεται πως η εμφάνιση της συνεργατικής ή συμμετοχικής κατανάλωσης συνδέεται με τρεις παράγοντες: την οικονομική κρίση και την κρίση αξιών, την εξάπλωση των υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης, και τις πρακτικές συνεργασίας ή συμμετοχής στο διαδίκτυο. Ωστόσο, για την ανάπτυξη της σε περιβάλλον ανεπτυγμένων οικονομιών, καθοριστική σημασία έχουν: η εμπιστοσύνη στο κοινό καλό, το αναξιοποίητο δυναμικό και η τεχνολογία. Η συνεργατική κατανάλωση συμπεριλαμβάνει πολλούς στόχους των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως δε της εσωτερικής αγοράς, όπως η αύξηση της αποδοτικότητας των πόρων, η πρόοδος της κοινωνικής καινοτομίας, με τη δημιουργία απασχόλησης και οικονομικής ευημερίας.

Πολλές νέες επιχειρήσεις συνεργατικής κατανάλωσης λειτουργούν στο έδαφος της ΕΕ, συνεπώς η ευρωπαϊκή ήπειρος μπορεί να μετατραπεί σε εκκολαπτήριο νέων επιχειρηματικών προτύπων που θα προωθήσει μια πιο βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Με την οικονομική κρίση, εμφανίστηκαν ηλεκτρονικές πλατφόρμες, λόγω χάρη, για τη διαμονή σε σπίτια ή την ενοικίαση οχημάτων, καθώς και κοινότητες όπου οι χρήστες δημοσιεύουν μια εργασία, όπως τη συναρμολόγηση ενός επίπλου ή τη μεταφορά ενός πακέτου, και την τιμή που προσφέρουν σε όποιον επιθυμεί να την αναλάβει. Ενδεικτική είναι η περίπτωση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Airbnb, η οποία έχει επηρεάσει σε

μεγάλο βαθμό τη λειτουργία του τουριστικού τομέα, όντας ο πλέον σημαντικός ανταγωνιστής των παραδοσιακών παρόχων υπηρεσιών φιλοξενίας. Η Airbnb ιδρύθηκε το 2008 και έχει καταφέρει σε διάστημα έξι χρόνων να εντάξει περισσότερες από 800.000 καταχωρήσεις σε 34.000 πόλεις και 190 χώρες στην προσφορά καταλυμάτων σε όλο τον κόσμο.

Η συνεργατική κατανάλωση έχει ορισμένες άμεσες συνέπειες, όπως: μικρότερη κατανάλωση πόρων και μειωμένες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, αύξηση της ζήτησης προϊόντων καλής ποιότητας, εφόσον τα προϊόντα πρόκειται να δανείζονται ή να ενοικιάζονται και να επισκευάζονται, προώθηση του οικολογικού σχεδιασμού, μεγαλύτερη διάρκεια ζωής και επανάληψη της εξατομικευμένης προσαρμογής συμβατών προϊόντων, βελτίωση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, της συλλογικής ανάπτυξης και της εμπιστοσύνης μεταξύ πολιτών καθώς και προώθηση της πρόσβασης σε προϊόντα ποιότητας για τους καταναλωτές με χαμηλότερα εισοδήματα.⁹

Καθώς η συνεργατική κατανάλωση συνιστά σημαντική οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική αλλαγή, η Επιτροπή πρέπει να άρει τα τυχόν εμπόδια σε ευρωπαϊκό επίπεδο που ενδέχεται να ανακόψουν την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων αυτών, δημιουργώντας ένα ρυθμιστικό πλαίσιο που να δημιουργεί μακροπρόθεσμη ασφάλεια στον κλάδο και να υιοθετήσει τα δέοντα μέτρα προστασίας του καταναλωτή, ώστε, με βάση τις κατάλληλες μελέτες, να μπορούν να αναπτυχθούν οι προτεινόμενες πρωτοβουλίες.

Μία στρατηγική για την οργανωμένη ανάπτυξη της συνεργατικής ή συμμετοχικής κατανάλωσης θα πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα που θα στηρίζουν, θα συμπληρώνουν και θα επιτηρούν την πολιτική προστασίας των καταναλωτών που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη. Προς την κατεύθυνση αυτή απαιτείται καθορισμός του νομικού και φορολογικού πλαισίου των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται σε μια οργανωμένη συνεργατική ή συμμετοχική κατανάλωση, ρύθμιση, κατά περίπτωση, πτυχών όπως η νομική ευθύνη, η διασφάλιση, τα δικαιώματα χρήσης, τα δικαιώματα έναντι της τεχνητής γήρανσης, τα τέλη ιδιοκτησίας, οι προδιαγραφές ποιότητας, ο προσδιορισμός δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και, ενδεχομένως, η εξάλειψη πιθανών συγκαλυμμένων περιορισμών και εμποδίων που παρακωλύουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο, καθώς και ενδεχόμενης στρέβλωσης νομοθεσιών. Είναι απαραίτητο πλέον να υπάρξει πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση γύρω από τη συνεργατική κατανάλωση, αλλά και επιτακτική ανάγκη να ενθαρρυνθούν οι αρμόδιες αρχές ώστε να προγραμματίσουν όσο το δυνατόν περισσότερες δράσεις για τον σκοπό αυτό, και, συνεπώς, να προβούν στην

κατάρτιση των αναγκαίων μελετών για την προώθηση νέων εναλλακτικών λύσεων αλλά και για την αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων των ήδη υφιστάμενων.

Υπό το πρίσμα αυτό, η οικονομία του διαμοιρασμού και η αξιοποίηση του δυναμικού της δύναται να οδηγήσει στη μετάβαση από μια οικονομία της παραγωγής σε μια οικονομία της χρήσης, που προσφέρει οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη και αποβλέπει στην κοινή ευημερία. Επιπλέον, αποτελεί λύση για την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, δοθέντος ότι παρέχει τη δυνατότητα ανταλλαγών σε περιπτώσεις ανάγκης.

5.4 Ολοκλήρωση του οικοδομήματος της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης

Η Ενιαία Αγορά υπήρξε και παραμένει ο ακρογωνιαίος λίθος της ολοκλήρωσης και της διατηρήσιμης ανάπτυξης της Ευρώπης. Η ενιαία αγορά αποτελεί μοναδικό και ισχυρότατο μοχλό ανάπτυξης. Η μεγαλύτερη ίσως από όλες τις προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι η ολοκλήρωση του οικοδομήματος της ONE. Για την επίτευξη της εύρυθμης λειτουργίας της Ενιαίας Αγοράς βασικό προαπαιτούμενο είναι η φύση μιας βαθιάς, ουσιαστικής και δίκαιης Νομισματικής, Χρηματοοικονομικής και Δημοσιονομικής Ένωσης. «Η παγκόσμια οικονομική κρίση κατέστησε επιτακτική την ανάγκη της ολοκλήρωσης της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης»(Κανελλόπουλος,2010,σελ.27).

Πρόοδος πρέπει να επιτευχθεί σε τέσσερα μέτωπα: πρώτον, προς μια ουσιαστική Οικονομική Ένωση κατά τρόπο που εξασφαλίζει ότι κάθε οικονομία διαθέτει τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά που θα της επιτρέψουν να ευημερήσει στο πλαίσιο της Νομισματικής Ένωσης. Δεύτερον, προς μια Χρηματοοικονομική Ένωση που θα εγγυάται την ακεραιότητα του νομίσματος του ευρώ σε ολόκληρη τη Νομισματική Ένωση και θα αυξάνει τον επιμερισμό των κινδύνων με τον ιδιωτικό τομέα. Αυτό προϋποθέτει την ολοκλήρωση της Τραπεζικής Ένωσης και την επιτάχυνση της Ένωσης Κεφαλαιαγορών. Τρίτον, προς μια Δημοσιονομική Ένωση που εξασφαλίζει τόσο τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών όσο και τη δημοσιονομική σταθεροποίηση. Και τέλος, προς μια Πολιτική Ένωση που αποτελεί τη βάση όλων των ανωτέρω χάρη στη γνήσια δημοκρατική λογοδοσία, τη νομιμοποίηση και τη θεσμική ενίσχυση.

Η πορεία προς μια βαθύτερη ONE θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και να διατηρεί την ακεραιότητα της Ενιαίας Αγοράς σε όλες τις πτυχές της. Στην πραγματικότητα, η ολοκλήρωση και πλήρης αξιοποίηση της Ενιαίας Αγοράς αγαθών

και υπηρεσιών, η ψηφιακή τεχνολογία, η ενέργεια και οι κεφαλαιαγορές θα πρέπει να αποτελούν μέρος μιας ισχυρότερης ώθησης στην πορεία για την οικονομική ένωση καθώς και περισσότερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη ανάπτυξη.

Τούτων δοθέντων, θα δημιουργηθεί νέο πλαίσιο δυναμικής και εμπιστοσύνης στην Ενιαία Αγορά ως προτεραιότητα για την Ευρώπη του αύριο.

6.Συμπεράσματα-Προτάσεις

Εν κατακλείδι, η αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης ως εν δυνάμει ευκαιρίας αφορά τον αναγκαίο αναπροσανατολισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Σωτηρέλλης,2011).Το νέο αναπτυξιακό μοντέλο πρέπει να διακρίνεται από εξωστρέφεια, κίνητρα, ανταγωνισμό και ανταγωνιστικότητα. Κύριο χαρακτηριστικό της συνολικής προσφοράς του νέου αναπτυξιακού προτύπου είναι η παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλότερου τεχνολογικού περιεχομένου καθώς και έμφαση στο «τρίγωνο της γνώσης», ήτοι στην παιδεία, στην έρευνα και ανάπτυξη και στην καινοτομία. Η στροφή προς το νέο αυτό μοντέλο απαιτεί ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας σε συνδυασμό με την άρση των αντικινήτρων στις επενδύσεις και τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος.

Αναμφισβήτητα, οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι νέες στρατηγικές και πρωτοβουλίες, που παρουσιάστηκαν στην παρούσα εργασία, κινούνται προς αυτήν την αναπτυξιακή κατεύθυνση. Υπό το πρίσμα της Ενιαίας Ψηφιακής Αγοράς η έξοδος από την οικονομική κρίση δύναται να επιτευχθεί με την προϋπόθεση ότι θα τηρηθούν αυστηρά τα χρονικά όρια των σχεδίων και προγραμμάτων της ΕΕ από όλα τα κράτη μέλη. Για το σκοπό αυτό η εμβάθυνση της Ενιαίας Αγοράς είναι σημαντική και για τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ σε καίριους τομείς πολιτικής, όπως τα αγαθά και οι υπηρεσίες καθώς και σε τομείς με αναξιοποίητο δυναμικό όπως η ενέργεια, ο ψηφιακός τομέας και οι κεφαλαιαγορές. Το οικονομικό δυναμικό που απορρέει από μια πραγματικά Ενιαία Αγορά είναι τεράστιο.

Προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος, οι σχετικές αποφάσεις σε κάθε τομέα πρέπει να εκλαμβάνονται ως μέρος μιας δέσμης πολιτικών μέτρων προς όφελος όλων των κρατών μελών, αντί να θεωρούνται ανεξάρτητες η μια από την άλλη. Για την επίτευξη της βιώσιμης σύγκλισης απαιτείται επίσης ένα σύνολο πολιτικών που εμπίπτουν στην κατηγορία των «διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων», δηλαδή μεταρρυθμίσεων με

κατεύθυνση τον εκσυγχρονισμό των οικονομιών για την επίτευξη μεγαλύτερης ανάπτυξης και περισσότερων θέσεων εργασίας. Αυτό σημαίνει αποτελεσματικότερες αγορές εργασίας και προϊόντων και παράλληλα ισχυρότερους δημόσιους οργανισμούς. Στο πλαίσιο, τέλος, των νέων προκλήσεων που αναδύονται μέσα στην ψηφιακή εποχή, όπως αυτή της οικονομίας του διαμοιρασμού (sharing economy), μια δυνατή και λειτουργική Ενιαία Αγορά δύναται να τις αξιοποιήσει στο μέγιστο βαθμό για να αποφέρει τα βέλτιστα αποτελέσματα. Προβλήματα που εγείρονται από την εμφάνιση του νέου αυτού επιχειρηματικού μοντέλου, όπως αυτό της φορολογίας των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, την αδειοδότηση και πιστοποίησή τους, τις ζώνες δραστηριότητάς τους καθώς και θέματα ασφάλειας και προστασίας των ομάδων που εμπλέκονται στο διαμοιρασμό αγαθών και υπηρεσιών, θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν μέσω της διασφάλισης συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού. Προς αυτή την κατεύθυνση προτείνεται η δημιουργία ενός νέου ηλεκτρονικού εργαλείου διακυβέρνησης της Ενιαίας Αγοράς για το στάδιο διευκόλυνσης των φορέων της οικονομίας διαμοιρασμού. Σε μια τέτοια προοπτική, το ηλεκτρονικό εργαλείο θα αποτελέσει τον κόμβο επικοινωνίας ανάμεσα στους παρόχους, τους χρήστες και τις δημόσιες αρχές καλύπτοντας τα κενά του υπάρχοντος ρυθμιστικού πλαισίου λειτουργίας και εφαρμόζοντας βέλτιστες πρακτικές.

Τούτων λεχθέντων, η Ενιαία Αγορά αποτελεί μοναδικό και ισχυρότατο μοχλό ανάπτυξης. Βάσει της προηγηθείσας ανάλυσης αποδεικνύεται επίκαιρο, πολλώ δε μάλλον αναγκαίο τη δεδομένη χρονική συγκυρία το άρθρο 2 της συνθήκης ΕΟΚ που ορίζει ότι: «Η Κοινότητα έχει ως αποστολή, με τη δημιουργία κοινής αγοράς και με τη προοδευτική σύγκλιση των πολιτικών των κρατών μελών, να προάγει την αρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Κοινότητας, τη σταθερή και διαρκή ανάπτυξη, την αυξημένη σταθερότητα, την ταχεία άνοδο του βιοτικού επιπέδου και τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών της».

Σημειώσεις τέλους

¹ Νομική βάση:

- Άρθρο 3 παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) Άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο α, και άρθρα 20, 26 και 45-48 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).
- Οδηγία αριθ. 2004/38/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών· Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 492/2011 σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Ένωσης Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 883/2004 σχετικά με τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και ο κανονισμός εφαρμογής του (ΕΚ) αριθ. 987/2009.
- Νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

² Στόχος αυτής της στήριξης είναι η ενίσχυση της ελληνικής κυβέρνησης στην προσπάθειά της για αποκατάσταση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας και υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, ώστε να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και να τεθούν με αυτόν τον τρόπο οι βάσεις για διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη.

(http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/index_el.htm)

³ Το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2015 (το οποίο εγκρίθηκε στις 16 Δεκεμβρίου 2014) προβλέπει δέκα προτεραιότητες στους εξής τομείς πολιτικής:

1.Μια νέα ώθηση για την απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις. Θέσεις εργασίας, ανάπτυξη και νέο πακέτο επενδύσεων. Ανασκόπηση της στρατηγικής Ευρώπη 2020.

-
- 2.Ενιαία ψηφιακή ενιαία αγορά, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης της αγοράς τηλεπικοινωνιών και πρόταση για τη μεταρρύθμιση του καθεστώτος πνευματικών δικαιωμάτων.
 - 3.Ενεργειακή Ένωση με μια μακρόπνοη πολιτική για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, καθώς και εφαρμογή του πακέτου 2030 για την ενέργεια που συμφωνήθηκε τον περασμένο Οκτώβριο. Προετοιμασία του ρόλου της ΕΕ για τη διάσκεψη για την κλιματική αλλαγή που θα πραγματοποιηθεί στο Παρίσι το 2015. Δράσεις για την ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας.
 - 4.Μια πιο ενισχυμένη και δίκαιη εσωτερική αγορά με ενίσχυση της βιομηχανίας. Εφαρμογή νέων κανόνων τραπεζικής εποπτείας και εξυγίανσης των τραπεζών. Προτάσεις για τη διαχείριση και εξυγίανση άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων εκτός των τραπεζών. Εργασίες προς μια μελλοντική Ένωση Κεφαλαιαγορών. Στοχοθετημένη αναθεώρηση της οδηγίας για τις αποσπάσεις εργαζομένων και την προώθηση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Εργασίες σχετικά με ένα οριστικό καθεστώς ΦΠΑ. Μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης και της φοροδιαφυγής.
 - 5.Ολοκληρωμένη και πιο δίκαιη Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Προτάσεις για την εμβάθυνση της ΟΝΕ και την ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης, μετά από επανεξέταση των «two-pack» και «six-pack».
 - 6.Μια λογική και ισορροπημένη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με τις ΗΠΑ.
 - 7.Χώρος δικαιοσύνης και θεμελιωδών δικαιωμάτων με βάση την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Προσχώρηση της ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Σύναψη συνολικής συμφωνίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων μεταξύ ΕΕ-ΗΠΑ.
 - 8.Νέα πολιτική για τη μετανάστευση. Εφαρμογή της κοινής πολιτικής ασύλου. Νέα πολιτική για τη νόμιμη μετανάστευση, αρχής γενομένης από την αναθεώρηση της οδηγίας για τη μπλε κάρτα. Στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας. Επιχειρησιακά μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του εξτρεμισμού.
 - 9.Ισχυρότερος ρόλος της ΕΕ στη διεθνή σκηνή. Ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας: Απολογισμός και πορεία προς τα εμπρός.
 - 10.Ένωση για τη δημοκρατική αλλαγή. Αναθεώρηση της νομοθεσίας για την έγκριση των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών. Διοργανική συμφωνία σχετικά με ένα

υποχρεωτικό μητρώο διαφάνειας. Διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση της νομοθεσίας.

⁴ Η δέσμη μέτρων για την ενεργειακή ένωση δημοσιεύθηκε από την Επιτροπή στις 25 Φεβρουαρίου 2015 και αποτελείται από τρεις ανακοινώσεις:

- μια στρατηγική πλαίσιο για την ενεργειακή ένωση, με λεπτομερή αναφορά των στόχων της ενεργειακής ένωσης και τα συγκεκριμένα μέτρα που θα ληφθούν για την επίτευξή τους
- μια ανακοίνωση που προσδιορίζει τις προσδοκίες της ΕΕ σχετικά με τη νέα παγκόσμια συμφωνία για το κλίμα, που θα συμφωνηθεί στο Παρίσι το Δεκέμβριο του 2015
- Μια ανακοίνωση που καθορίζει τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου του 10% για τη διασύνδεση της ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2020

Η οικοδόμηση της ενεργειακής ένωσης θα συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ, τη βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας της Ευρώπης και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

⁵ Η πρωτοβουλία Ενιαίος Ευρωπαϊκός Ουρανός (Single European Sky (SES)) ξεκίνησε το 1999 με σκοπό να βελτιώσει τις επιδόσεις του τομέα διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας και των υπηρεσιών αεροναυτιλίας μέσω μιας καλύτερης και πιο ολοκληρωμένης αξιοποίησης του Ευρωπαϊκού εναέριου χώρου. Τα αναμενόμενα οφέλη από τον SES είναι τεράστια: σε σχέση με το 2004, ο Ενιαίος Ευρωπαϊκός Ουρανός (μόλις ολοκληρωθεί περί το 2030) θα μπορεί να τριπλασιάσει το δυναμικό του εναέριου χώρου, να μειώσει κατά το ήμισυ τις δαπάνες που αφορούν την ATM, να δεκαπλασιάσει την ασφάλεια και να μειώσει κατά 10% τις αρνητικές επιπτώσεις της αεροπλοΐας στο περιβάλλον.

⁶ Ο Πίνακας Αποτελεσμάτων Ενιαίας Αγοράς (Single Market Scoreboard) έχει ως στόχο να δώσει μια γενική εικόνα της πρακτικής διαχείρισης της ενιαίας αγοράς.

Οι πληροφορίες παρέχονται:

- ανά στάδιο του κύκλου διακυβέρνησης
- ανά απόδοση κάθε κράτους μέλους
- ανά μέσο διακυβέρνησης και

- ανά τομέα πολιτικής (work in progress)

Ο Πίνακας Αποτελεσμάτων Ενιαίας Αγοράς δεν δίνει μόνο μια γενική εικόνα της απόδοσης για όλα τα κράτη μέλη, αλλά καλύπτει επίσης και τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί, την ανατροφοδότηση που λήφθηκε και τα συμπεράσματα που εξάχθηκαν, παρέχοντας τη βάση για μελλοντική δράση.

⁷ Η Επιτροπή εγκαινίασε τον Δεκέμβριο του 2012 ένα πρόγραμμα βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT). Το πρόγραμμα REFIT είναι η έκφραση της δέσμευσης της Επιτροπής για ένα απλό, σαφές, σταθερό και προβλέψιμο ρυθμιστικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις, τους εργαζομένους και τους πολίτες.

⁸ Ο ορισμός περιλαμβάνεται σε σχετική μελέτη Nesta and Collaborative Lab, 2014 που είναι διαθέσιμη στην ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.nesta.org.uk/publications/making-sense-uk-collaborative-economy>

⁹ Μερικές διευθύνσεις πρωτοβουλιών συλλογικής ή συνεργατικής κατανάλωσης:

<http://www.collaborativeconsumption.com/directory/>

<http://www.consumocolaborativo.com/directorio-de-proyectos/>

<http://consocollaborative.com/1704-100-sites-de-consommation-collaborative.html>

<http://collaboriamo.org/>

<http://www.kokonsum.org/plattformen>

<http://www.gsara.tv/~ouishare/>

Βιβλιογραφία-Πηγές

Βιβλιογραφία:

1)Πρωτογενείς Πηγές:

Κανονισμοί

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του Συστήματος Πληροφόρησης για την Εσωτερική Αγορά και την κατάργηση της απόφασης 2008/49/ΕΚ («κανονισμός ΙΜΙ»)

Οδηγίες

Οδηγία 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων.

Οδηγία 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά.

Ανακοινώσεις της Επιτροπής

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011)^a, Single Market Act Twelve levers to boost growth and strengthen confidence "Working together to create new growth", διαθέσιμο μέσω <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0206> (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011)^b, COM (2011) 75 final, Καλύτερη διακυβέρνηση της Ενιαίας αγοράς μέσω μεγαλύτερης διοικητικής συνεργασίας: στρατηγική για την επέκταση και ανάπτυξη του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά («ΙΜΙ»), διαθέσιμο μέσω http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/docs/library/strategy_paper_el.pdf (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012)^a, Single Market Act II Together for new growth, διαθέσιμο μέσω http://ec.europa.eu/internal_market/smact/docs/single-market-act2_en.pdf (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012)^b, COM(2012) 259 final, Better Governance for the Single Market, διαθέσιμο μέσω: http://ec.europa.eu/internal_market/strategy/docs/governance/com_2012_259_en.pdf (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή(2014) COM(2014) 903 final, An Investment Plan for Europe

Ευρωπαϊκή Επιτροπή(2015), SWD(2015) 100 final, A Digital Single Market Strategy for Europe

2) **Βιβλία:**

Barnard K. (2013), *The Substantive Law of the EU: The Four Freedoms*, Oxford: Oxford University Press (τέταρτη ενημερωμένη έκδοση)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007), *Εγχειρίδιο Εφαρμογής της Οδηγίας για τις Υπηρεσίες*, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

European Commission, (2009), “*Economic and Financial Affairs: Economic crisis in Europe: Causes, consequences and response.*” European Economy, Brussels. Pp.1-87

Κανελλόπουλος Ι.(2010). *Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα- Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα (5^η Έκδοση)

Paul Krugman, «*Τέλος στην ύφεση τώρα*», εκδόσεις Πόλις, Αθήνα, 2012.

Μούσης Ν. (2013). *Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση (δέκατη τέταρτη ενημερωμένη έκδοση)

Nugent N.(2004). *Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας

Παπαγιάννης Δ.(2011). *Ευρωπαϊκό Δίκαιο*. Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις Σάκκουλα(Τέταρτη Έκδοση)

Χαρδούβελης Γ., Καραμούζης(2011). «*Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;*». Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη

Εκθέσεις-Μελέτες-Προγράμματα:

Annual Report on European SMES 2012/2013, διαθέσιμο μέσω:
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figuresanalysis/performance-review/files/supporting-documents/2013/annual-report-smes-2013_en.pdf
 (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Banque de France.(2013). ‘Does product market regulations in upstream sectors curb productivity growth?’

Consumer Policy Evaluation Consortium (CPEC) (2012), External evaluation of the Consumer Protection Cooperation Regulation EC/2006/2004

DG Internal Market & Services. (2012). 20 Years of the European Single Market, Luxembourg Publications Office of the European Union

DG Internal Market & Services. (2013). Internal Market Scoreboard 26, Luxembourg: Publications Office of the European Union

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), COM(2014) 902 final, Annual Growth Survey 2015, διαθέσιμο μέσω: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/2015/ags2015_en.pdf(τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή(2015),Πρόγραμμα Εργασίας για το 2015, διαθέσιμο μέσω: http://ec.europa.eu/priorities/work-programme/index_en.htm(τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

ΕΟΚΕ (2014), Σχέδιο Δράσης για την Ευρώπη ,διαθέσιμο μέσω: http://www.oke.gr/notice/not_29_04_14_el.pdf(τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

European Parliamentary Research Service, European Parliament (2015), Mapping the Cost of Non-Europe, 2014-2019

Ministry of Finance Italy (2014), Deregulation and Growth in Italy

Monti M. (2010). A new strategy for The Single Market: At the service of Europe's economy and society, Report to the President of the European Commission

ΣΕΒ(2015).Επιχειρήσεις και ψηφιακή οικονομία

Stihler C. & Þórðarson G. (2014). Report on Single Market Governance, Joint Parliamentary Committee European Economic Area

Σωτηρέλης Γ.(2011).Η οικονομική κρίση ως ευκαιρία για την επαναθεμελίωση του κράτους.(Η μελέτη περιλαμβάνεται στο βιβλίο *Η μεταρρύθμιση του κράτους στην εποχή των μεγάλων προκλήσεων*, Εκδόσεις Παπαζήση 2011)

Τράπεζα της Ελλάδος. (2008-2013). «Το χρονικό της Μεγάλης Κρίσης»

3) Άρθρα:

Delgado J, (2007), “New Challenges of the EU Single Market”, *Bruegel*, διαθέσιμο μέσω: http://ec.europa.eu/internal_market/strategy/docs/bruegel/jdelgado_en.pdf (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Kamerling Josina,(2014), “European financial reform Post- Crisis” Weighing the costs”, *CFA Institute*, διαθέσιμο μέσω: <http://blogs.cfainstitute.org/marketintegrity/2014/05/28/european-financial-reform-post-crisis-weighing-the-costs/>(τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Susan Christopherson,(2015), “The Euro Crisis and the future of Europe”, *Research gate* (professional network for scientists and researchers)

Jervelund C. et al, (2012), “Delivering a stronger Single Market”, *Nordic Innovation Publication*, 2012:11

Veron Nikolas,(2013), “Banking Nationalism and the European Crisis”, *Bruegel*, διαθέσιμο μέσω: <http://bruegel.org/2013/10/banking-nationalism-and-the-european-crisis/>(τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

4) Διαδικτυακοί τόποι – πηγές

Διαδικτυακή εφαρμογή IMI, http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/(τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Διαδικτυακή εφαρμογή EU Pilot, <https://webgate.ec.europa.eu/pilotms/>(τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Διαδικτυακή πύλη EURES, <https://ec.europa.eu/eures/page/index> (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Διαδικτυακή πύλη «Η Ευρώπη σου», <http://europa.eu/youreurope/> (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Διαδικτυακή πύλη «Η Ευρώπη σου - Συμβουλές», <http://europa.eu/youreurope/advice> (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Ελληνικός κόμβος του Enterprise Europe Network <http://www.enterprise-hellas.gr/> (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Επίσημη ιστοσελίδα της Ε.Ε., 20 χρόνια Ενιαίας Αγοράς, http://ec.europa.eu/internal_market/20years/singlemarket20/factsfigures/history_en.htm (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Επίσημη ιστοσελίδα της Ε.Ε., Ενιαία Αγορά – ιστορική αναδρομή, http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/historical_overview/index_en.htm (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον Πίνακα Αποτελεσμάτων της Ενιαίας Αγοράς, http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/index_en.htm (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Επίσημη ιστοσελίδα του ECC Network: http://ec.europa.eu/consumers/ecc/index_en.htm (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Επίσημη ιστοσελίδα του Enterprise Europe Network: <http://een.ec.europa.eu/> (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Επίσημη ιστοσελίδα του SOLVIT:

http://ec.europa.eu/solvit/index_el.htm (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Ευρωπαϊκή πύλη για τις μικρές επιχειρήσεις:

http://ec.europa.eu/small-business/index_el.htm (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την οικονομική κρίση:

http://ec.europa.eu/economy_finance/crisis/index_en.htm

(τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Επίσημη ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την ενεργειακή Ένωση:

<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/energy-union/> (τελευταία επίσκεψη

30/08/2015)

Επίσημη ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο:

<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/european-semester/2015/> (τελευταία

επίσκεψη 30/08/2015)

Επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για βιβλία και εκδόσεις:

<https://bookshop.europa.eu/en/home/> (τελευταία επίσκεψη 30/08/2015)

Πίνακες Εικόνων και γραφημάτων

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 1: Ο κύκλος διακυβέρνησης της Ενιαίας Αγοράς, Πηγή:
http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/governance_cycle/index_en.htm 26

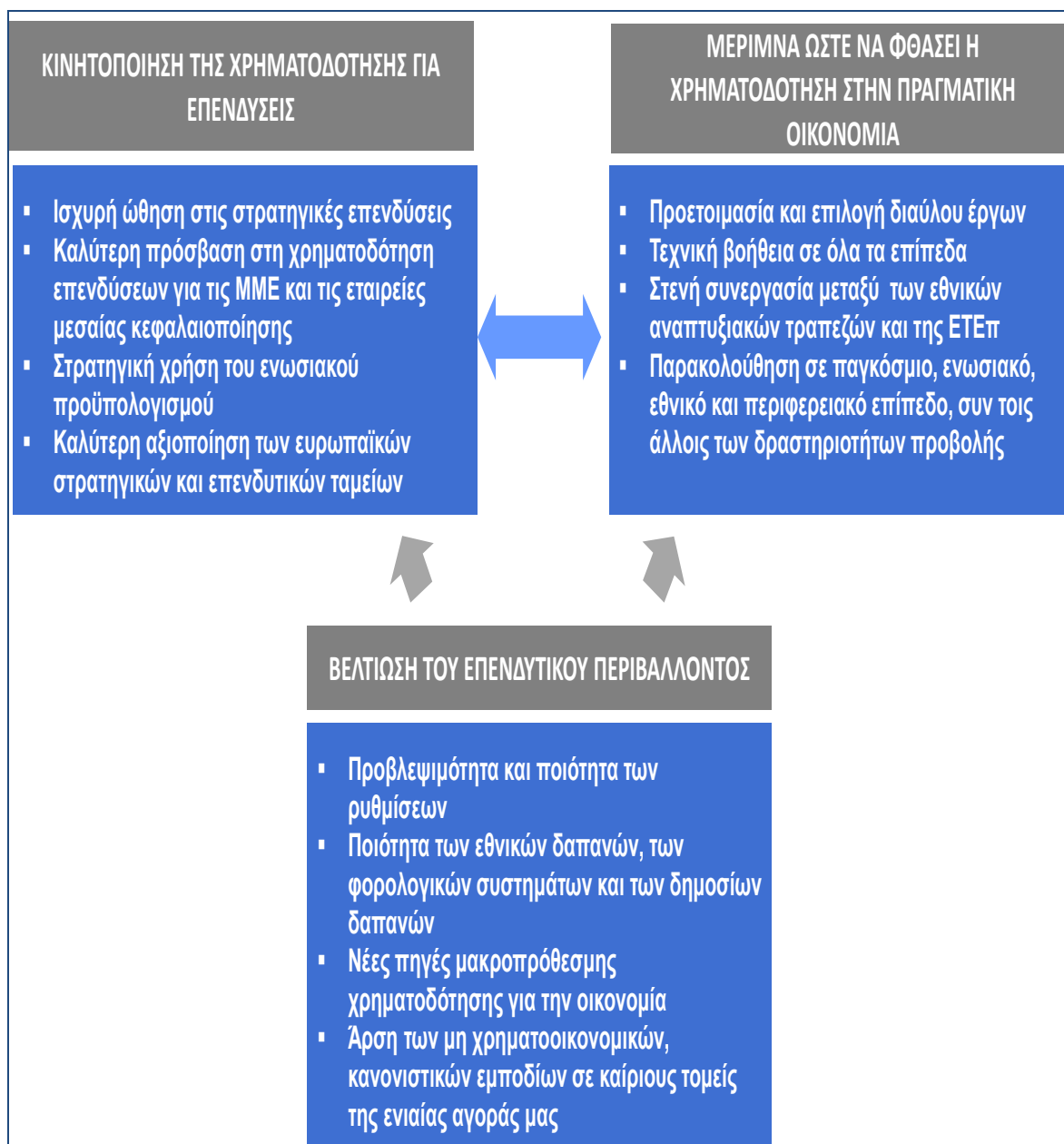
Εικόνα 2: Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2015, πηγή:
http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/index_el.htm..... 49

Πίνακας γραφημάτων

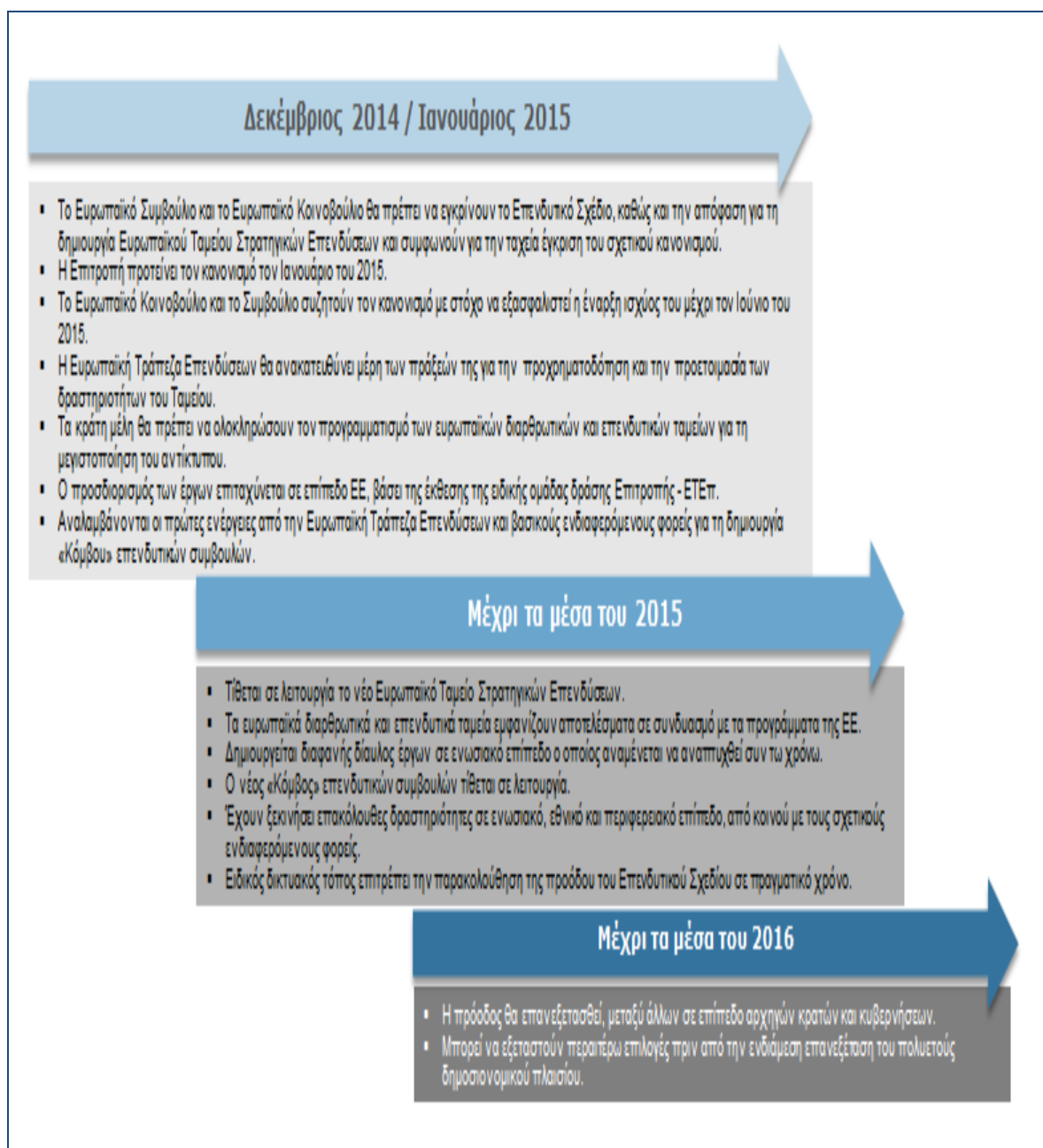
Γράφημα 1: Η διαχρονική εξέλιξη του ελλείμματος μεταφοράς της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, πηγή:
http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/transposition/index_en.htm46

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παράρτημα 1: Ένα επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη για το 2015

Παράρτημα 2:Χρονοδιάγραμμα και επόμενα βήματα

Παράρτημα 3: Εξορθολογισμός και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο αφορά τον ετήσιο κύκλο συντονισμού της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής με τον οποίο παρέχεται καθοδήγηση στα κράτη μέλη προτού λάβουν πολιτικές αποφάσεις σε εθνικό επίπεδο. Η καθοδήγηση παρέχεται στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και της Διαδικασίας Μακροοικονομικών Ανισορροπιών. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο χρησιμεύει επίσης για την εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο αρχίζει κάθε χρόνο με τη δημοσίευση από την Επιτροπή της Ετήσιας Επισκόπησης για την Ανάπτυξη. Παρουσιάζει τις γενικές οικονομικές προτεραιότητες για την ΕΕ. Αποτελεί αντικείμενο συζήτησης με τα άλλα θεσμικά όργανα και τροφοδοτεί τη συζήτηση που καταλήγει στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Τα κράτη μέλη παρουσιάζουν τα ετήσια προγράμματά τους την άνοιξη κάθε έτους. Στη συνέχεια, η Επιτροπή διατυπώνει ειδικές ανά χώρα συστάσεις για κάθε κράτος μέλος, με βάση την αξιολόγηση των εθνικών οικονομικών καταστάσεων και προγραμμάτων. Καλύπτονται όλοι οι σχετικοί τομείς πολιτικής: δημοσιονομική πολιτική, μακροοικονομία και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Οι συστάσεις συζητούνται στο Συμβούλιο και εγκρίνονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου, πριν την οριστική τους έγκριση από το Συμβούλιο. Οι συστάσεις θα πρέπει να αντανακλώνται στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων και πολιτικών των κρατών μελών για το επόμενο έτος και θα πρέπει να εφαρμόζονται το προσεχές δωδεκάμηνο.

Ενώ το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο έχει ενισχύσει τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ, η περιορισμένη εφαρμογή και ενίοτε η μη εφαρμογή βασικών ανά χώρα συστάσεων έχει θέσει υπό αμφισβήτηση την αποτελεσματικότητά του. Με τον εξορθολογισμό και την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα πρέπει να αξιοποιηθούν τα ισχυρά σημεία της διαδικασίας και να διορθωθούν οι αδυναμίες της, με την απλοποίηση διαφόρων σταδίων και των αποτελεσμάτων τους, τη βελτίωση της συνεργασίας και του διαλόγου με τα κράτη μέλη, τον περιορισμό των υποχρεώσεων

υποβολής εκθέσεων, την ενίσχυση του πολυμερούς χαρακτήρα της διαδικασίας και με την αυξημένη ανάληψη ευθύνης σε όλα τα επίπεδα.

Απλούστευση των εγγράφων που συντάσσει η Επιτροπή και περισσότερη ανατροφοδότηση σχετικά με την ανάλυση της Επιτροπής. Η πρακτική από κοινού παρουσίασης της Ετήσιας Επισκόπησης της Ανάπτυξης και της Έκθεσης του Μηχανισμού Επαγρύπνησης το φθινόπωρο κρίνεται ικανοποιητική, καθώς τα δύο έγγραφα αλληλοσυμπληρώνονται και προσδιορίζουν τη συνολική προσέγγιση της ΕΕ για το προσεχές έτος. Ωστόσο, τα δύο βασικά έγγραφα ειδικά για τις χώρες που καταρτίζονται σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας, δηλαδή τα έγγραφα εργασίας που συνοδεύουν τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις και οι εμπειριστατωμένες εκθέσεις που καταρτίζονται ως συνέχεια της Έκθεσης του Μηχανισμού Επαγρύπνησης, παρουσιάζονται επί του παρόντος σε δύο διαφορετικά χρονικά σημεία την άνοιξη. Μια συνολική ενιαία οικονομική αξιολόγηση ανά κράτος μέλος στην οποία παρέχονται οι βάσεις για τις συστάσεις που θα απευθυνθούν στα κράτη μέλη θα βελτιώνει τη συνοχή της διαδικασίας και θα μειώνει τον διοικητικό φόρτο. Αν προβλεπόταν η δημοσίευση των εγγράφων αυτών νωρίτερα – για παράδειγμα τον Μάρτιο – θα υπήρχε μεγαλύτερη διαφάνεια και ενδεχομένως ανατροφοδότηση για την ανάλυση της Επιτροπής.

Εξορθολογισμός των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων των κρατών μελών: Οι απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων που επιβάλλονται στα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι αναλογικές και να έχουν σαφή προστιθέμενη αξία. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν την προσέγγιση «tell only once», με την οποία χρησιμοποιούνται από κοινού και εκ νέου οι διαθέσιμες πληροφορίες που συγκεντρώνονται με έγγραφα και επί τόπου αποστολές, ενώ οι εργασίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο εστιάζονται στην ανάλυση και την επικαιροποίηση του υλικού αυτού. Τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε επίπεδο επικοινωνίας και ανάληψης ευθύνης σε εθνικό επίπεδο εάν επανεστιάσουν, ώστε να προσφέρουν μια πιο στοχοθετημένη εθνική συμβολή στην ανάλυση της Επιτροπής σε προγενέστερο στάδιο και εάν τα εθνικά Κοινοβούλια και οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν στην κατάρτισή τους.

Ενίσχυση του πολυμερούς χαρακτήρα της διαδικασίας: Η ανάληψη ευθύνης ως προς το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο από τα κράτη μέλη είναι ακόμη υποτονική τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό περιορίζει την ποιότητα της συζήτησης και την μετέπειτα εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων. Σε τομείς όπου τα εργαλεία εποπτείας είναι ισχυρότερα, όπως στον τομέα των δημόσιων οικονομικών και στα

δημοσιονομικά πλαίσια, ο βαθμός υλοποίησης είναι αισθητά υψηλότερος. Μια εξορθολογισμένη διαδικασία θα έπρεπε να προβλέπει περισσότερο χρόνο για την εξέταση και τη συζήτηση των κατευθύνσεων που δίνει η ΕΕ. Η έγκαιρη παρουσίαση των ειδικών ανά χώρα αναλύσεων της Επιτροπής θα ήταν και αυτή υποβοηθητική. Επιπλέον, από κοινού με την Προεδρία του Συμβουλίου, θα ήταν δυνατό να ενισχυθεί η διασταύρωση των επιδόσεων και των πολιτικών καθόλη τη διάρκεια του έτους. Η βελτίωση της συγκρισιμότητας των δράσεων πολιτικής και των αποτελεσμάτων τους στα διάφορα κράτη μέλη θα βοηθούσε επίσης στην άσκηση πίεσης από ομότιμους και στην περαιτέρω προώθηση αυτών των πολυμερών θεματικών συζητήσεων. Η ανταλλαγή απόψεων για την παρακολούθηση από μέρους της Επιτροπής της υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική στο πλαίσιο της προετοιμασίας των συζητήσεων από το Συμβούλιο των σχεδίων συστάσεων και εν όψει της συζήτησης κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου.

Άνοιγμα της διαδικασίας και μεγαλύτερη συμμετοχή άλλων φορέων: Η δημοκρατική νομιμότητα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου έχει ενίοτε αμφισβητηθεί. Κατά τα τελευταία χρόνια, η Επιτροπή έχει καθιερώσει σταδιακά ένα πιο εμπειριστατωμένο και μόνιμο διάλογο με τα κράτη μέλη, μέσω διμερών συναντήσεων, πιο στοχοθετημένων συζητήσεων στις επιτροπές του Συμβουλίου και περισσότερες τεχνικές αποστολές. Υπήρξαν επίσης βελτιώσεις στην κοινοβουλευτική συμμετοχή. Όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κατέστη δυνατή η ενεργός συμμετοχή του μέσω του Οικονομικού Διαλόγου, που θεσπίστηκε μέσω της νομοθεσίας του «εξάπτυχου», που προβλέπει συζητήσεις μεταξύ, αφενός, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και, αφετέρου, των κρατών μελών, του Συμβουλίου, της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και της Ευρωομάδας. Επιπλέον, το Κοινοβούλιο πραγματοποίησε σημαντικές πολιτικές συζητήσεις σε κρίσιμες στιγμές του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η ευαισθητοποίηση των εθνικών Κοινοβουλίων σχετικά με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο έχει αυξηθεί με την πάροδο του χρόνου χάρη στην εφαρμογή του «διπτύχου» και στην πιο άμεση συμμετοχή της Επιτροπής μέσω παρουσιάσεων και συζητήσεων. Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις, υπάρχουν περιθώρια για ευρύτερο διάλογο, όχι μόνο με τα κοινοβούλια, αλλά και με τους κοινωνικούς εταίρους. Παραδείγματος χάρη, η Επιτροπή θα μπορούσε στο μέλλον να συνεργαστεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τους κοινωνικούς εταίρους σε ευρωπαϊκό επίπεδο πριν από την παρουσίαση της Ετήσιας Επισκόπησης της Ανάπτυξης και να συνεχίσει τη συζήτηση μετά την έγκρισή της. Με βάση την ανά χώρα ανάλυση, η Επιτροπή θα μπορούσε επίσης να συνεργαστεί

με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για να συζητηθούν νέες οριζόντιες πτυχές που προκύπτουν και, κατά περίπτωση, με τους κοινωνικούς εταίρους ώστε να έχουν τις αντιδράσεις τους σχετικά με ζητήματα που είναι επίκαιρα στις διάφορες χώρες.

Παράρτημα 4: Η στρατηγική για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά(2015)-16 Στοχευμένες Δράσεις

Πυλώνας I: βελτίωση της πρόσβασης των καταναλωτών και των επιχειρήσεων σε ψηφιακά αγαθά και υπηρεσίες σε όλη την Ευρώπη

Η Επιτροπή θα προτείνει:

1. **κανόνες για τη διευκόλυνση του ηλεκτρονικού εμπορίου.** Πρόκειται για εναρμονισμένους κανόνες της ΕΕ για τις συμβάσεις και την προστασία των καταναλωτών όσον αφορά τις αγορές μέσω διαδικτύου: είτε υλικών αγαθών, όπως υποδημάτων ή επίπλων, είτε ψηφιακού περιεχομένου, όπως ηλεκτρονικών βιβλίων ή εφαρμογών. Οι καταναλωτές αναμένεται να επωφεληθούν από ένα ευρύτερο φάσμα δικαιωμάτων και προσφορών, ενώ οι επιχειρήσεις θα μπορούν να πραγματοποιούν ευκολότερα πωλήσεις σε άλλες χώρες της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, θα ενισχυθεί η εμπιστοσύνη στις διασυνοριακές αγορές και πωλήσεις.

2. **επιβολή των κανόνων προστασίας των καταναλωτών με ταχύτερο και ενιαίο τρόπο,** χάρη στην αναθεώρηση του κανονισμού για τη συνεργασία σε θέματα προστασίας των καταναλωτών.

3. **αποτελεσματικότερη και φθηνότερη αποστολή δεμάτων.** Σήμερα, το 62% των επιχειρήσεων που προσπαθούν να πραγματοποιήσουν πωλήσεις μέσω διαδικτύου δηλώνουν ότι το υπερβολικά υψηλό κόστος αποστολής δεμάτων αποτελεί.

4. **εξάλειψη του αδικαιολόγητου γεωγραφικού αποκλεισμού** — μιας πρακτικής που εισάγει διακρίσεις και χρησιμοποιείται για εμπορικούς σκοπούς όταν οι διαδικτυακοί πωλητές είτε αρνούνται στους καταναλωτές πρόσβαση σε ιστότοπο με βάση τον τόπο

εγκατάστασής τους, ή τους προωθούν σε κατάσταση της περιοχής τους, όπου οι τιμές είναι όμως διαφορετικές. Αυτό σημαίνει, για παράδειγμα, ότι η ενοικίαση του ίδιου αυτοκινήτου και για τον ίδιο προορισμό μπορεί να στοιχίζει περισσότερο όταν πραγματοποιείται σε ένα κράτος μέλος από ό,τι σε άλλο.

5.εντοπισμό πιθανών προβλημάτων ανταγωνισμού που επηρεάζουν τις ευρωπαϊκές αγορές ηλεκτρονικού εμπορίου. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή **ξεκίνησε έρευνα σχετικά με την τήρηση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου** στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

6.μια **σύγχρονη, πιο ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας**: θα ακολουθήσουν νομοθετικές προτάσεις πριν από το τέλος του 2015 για τη μείωση των διαφορών μεταξύ των εθνικών καθεστώτων για τα πνευματικά δικαιώματα και τη δυνατότητα ευρύτερης διαδικτυακής πρόσβασης σε έργα σε όλη την ΕΕ, μεταξύ άλλων, μέσω περαιτέρω εναρμονισμένων μέτρων. Στόχος είναι να βελτιωθεί η πρόσβαση στο διαδικτυακό πολιτισμικό περιεχόμενο και, ως εκ τούτου, να ενισχυθεί η πολιτιστική ποικιλομορφία και να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες για τους καλλιτέχνες και τη βιομηχανία περιεχομένου. Ειδικότερα, η Επιτροπή επιθυμεί να διασφαλίσει ότι οι χρήστες που αγοράζουν ταινίες, μουσική ή άρθρα στο σπίτι μπορούν να τα απολαύσουν ακόμη και στα ταξίδια τους σε όλη την Ευρώπη. Η Επιτροπή θα εξετάσει, επίσης, τον ρόλο των διαδικτυακών μεσαζόντων σε σχέση με τα προστατευόμενα έργα πνευματικής ιδιοκτησίας. Θα επισπεύσει δε μέτρα επιβολής εναντίον όσων παραβιάζουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας σε εμπορική κλίμακα.

7.επανεξέταση της **οδηγίας για τη δορυφορική και καλωδιακή μετάδοση** προκειμένου να εκτιμηθεί αν πρέπει να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής της για να συμπεριλάβει τις διαδικτυακές μεταδόσεις ραδιοτηλεοπτικών φορέων και να διερευνηθούν τρόποι ενίσχυσης της διασυνοριακής πρόσβασης σε υπηρεσίες ραδιοτηλεοπτικών φορέων στην Ευρώπη.

8.μείωση του διοικητικού φόρτου που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις εξαιτίας των διαφορετικών καθεστώτων **ΦΠΑ**, ώστε οι πωλητές υλικών αγαθών σε άλλες χώρες να επωφελούνται επίσης από την ενιαία ηλεκτρονική καταχώριση και πληρωμή, και να

καθοριστεί ένα κοινό ελάχιστο ποσό ΦΠΑ για να βοηθηθούν οι μικρότερες νεοφυείς επιχειρήσεις που πραγματοποιούν ηλεκτρονικές πωλήσεις.

Πυλώνας II: δημιουργία κατάλληλων συνθηκών και ισότιμων όρων ανταγωνισμού για την εξάπλωση των ψηφιακών δικτύων και των καινοτόμων υπηρεσιών

Η Επιτροπή προτίθεται:

9.να παρουσιάσει μια φιλόδοξη μεταρρύθμιση των **τηλεπικοινωνιακών κανόνων** της ΕΕ. Η μεταρρύθμιση αυτή περιλαμβάνει τον αποτελεσματικότερο συντονισμό του ραδιοφάσματος και τον καθορισμό κοινών κριτηρίων σε επίπεδο ΕΕ για την εκχώρηση ραδιοφάσματος σε εθνικό επίπεδο, τη δημιουργία κινήτρων για επενδύσεις σε ευρυζωνικές συνδέσεις υψηλής ταχύτητας, τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για όλους τους παράγοντες της αγοράς, παραδοσιακών και νέων, και τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου.

10.να επανεξετάσει το **πλαίσιο οπτικοακουστικών μέσων** με σκοπό να το προσαρμόσει στις απαιτήσεις του 21ου αιώνα, εστιάζοντας στους ρόλους των διαφόρων παραγόντων της αγοράς όσον αφορά την προώθηση των ευρωπαϊκών έργων (τηλεοπτικών φορέων, παρόχων οπτικοακουστικών υπηρεσιών κατά παραγγελία, κ.λπ.). Επιπλέον, θα εξετάσει τον τρόπο προσαρμογής των ισχυόντων κανόνων (της οδηγίας για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων) σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα για τη διανομή περιεχομένου.

11.να αναλύσει διεξοδικά τον ρόλο των **διαδικτυακών πλατφορμών** (μηχανών αναζήτησης, μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ηλεκτρονικών καταστημάτων εφαρμογών, κ.λπ.) στην αγορά. Η ανάλυση αυτή θα καλύψει διάφορα ζητήματα, όπως την έλλειψη διαφάνειας των αποτελεσμάτων της αναζήτησης και των τιμολογιακών πολιτικών, το πώς χρησιμοποιούν οι πλατφόρμες τις πληροφορίες που αποκτούν, τις σχέσεις μεταξύ πλατφορμών και παρόχων και την προώθηση των δικών τους υπηρεσιών σε βάρος των ανταγωνιστών - στο βαθμό που δεν καλύπτονται ήδη από το δίκαιο ανταγωνισμού. Θα εξετάσει επίσης τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την αντιμετώπιση του **παράνομου περιεχομένου** στο διαδίκτυο.

12.να ενισχύσει την εμπιστοσύνη και την ασφάλεια στις ψηφιακές υπηρεσίες, κυρίως όσον αφορά τον χειρισμό **προσωπικών δεδομένων**. Βάσει των νέων κανόνων της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων, που αναμένεται να εγκριθούν έως το τέλος του 2015, η Επιτροπή πρόκειται να αναθεωρήσει την **οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες**.

13.να προτείνει μια εταιρική σχέση με τη βιομηχανία όσον αφορά την **ασφάλεια στον κυβερνοχώρο** στον τομέα των τεχνολογιών, καθώς και λύσεις για την ασφάλεια των ηλεκτρονικών δικτύων.

Πυλώνας III: μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης της ψηφιακής οικονομίας

Η Επιτροπή προτίθεται:

14.να προτείνει μια «**ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την ελεύθερη ροή δεδομένων**» με στόχο την ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μερικές φορές, οι νέες υπηρεσίες παρεμποδίζονται από περιορισμούς σχετικά με τον τόπο όπου βρίσκονται τα δεδομένα ή με την πρόσβασή τους, οι οποίοι συχνά δεν έχουν καμία σχέση με την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η νέα πρωτοβουλία θα αντιμετωπίσει αυτούς τους περιορισμούς, ενθαρρύνοντας έτσι την καινοτομία. Η Επιτροπή θα δρομολογήσει επίσης μια **ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για το υπολογιστικό νέφος** που θα καλύπτει την πιστοποίηση των υπηρεσιών νέφους, την αλλαγή παρόχων υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους και ένα «υπολογιστικό νέφος έρευνας».

15.να καθορίσει προτεραιότητες όσον αφορά τα **πρότυπα και τη διαλειτουργικότητα** σε κείριους τομείς για την ψηφιακή ενιαία αγορά, όπως η ηλεκτρονική υγεία και ο σχεδιασμός των μεταφορών ή της ενέργειας (έξυπνα συστήματα μέτρησης).

16.να στηρίξει μια ψηφιακή κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς, όπου οι πολίτες θα διαθέτουν τις κατάλληλες **δεξιότητες** για να αξιοποιούν τις ευκαιρίες που παρέχει το διαδίκτυο και να έχουν περισσότερες δυνατότητες απασχόλησης. Επίσης, ένα νέο σχέδιο δράσης για την **ηλεκτρονική διακυβέρνηση** προβλέπει τη διασύνδεση των μητρώων επιχειρήσεων σε όλη την Ευρώπη, τη συνεργασία των διαφόρων εθνικών

συστημάτων, καθώς και τη δυνατότητα των επιχειρήσεων και των πολιτών να κοινοποιούν εφάπαξ τα δεδομένα τους στις δημόσιες αρχές, που σημαίνει ότι αυτές δεν θα ζητούν πλέον τις ίδιες πληροφορίες όταν μπορούν να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που ήδη διαθέτουν. Η πρωτοβουλία της «εφάπαξ παροχής δεδομένων» θα περιορίσει τη γραφειοκρατία και θα μπορέσει δυνητικά να εξοικονομήσει περίπου 5 δισ. ευρώ τον χρόνο έως το 2017. Θα επιταχυνθούν οι διαδικασίες για την εφαρμογή των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων και των διαλειτουργικών ηλεκτρονικών υπογραφών.

Επόμενα βήματα

Η ομάδα έργου για την ψηφιακή ενιαία αγορά θα μεριμνήσει για την υλοποίηση των διαφόρων αυτών δράσεων έως το τέλος του 2016. Με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η ψηφιακή ενιαία αγορά θα ολοκληρωθεί το συντομότερο δυνατό.

Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)
Πειραιώς 211, ΤΚ 177 78, Τάυρος
τηλ: 2131306349 , fax: 2131306479
www.ekdd.gr